

Разумков
центр

Громадська організація Український Центр
економічних і політичних досліджень
імені Олександра Разумкова

Україна. 01032, м. Київ, бул. Тараса Шевченка, 33Б
БЦ «Європа Плаза»
тел. (044)2011198
e-mail: info@razumkov.org.ua

ЗВІТ
за результатами дослідження
«Ставлення громадян України до судової
системи»

Київ –2025

Звіт підготовлено за підтримки проєкту Ради Європи "Підтримка України у впровадженні стандартів Ради Європи щодо судової влади", що впроваджується Відділом програм співробітництва Ради Європи.

Застереження:

Рада Європи не несе відповідальності за зміст цього документа. Її підтримка не означає схвалення висловлених у ньому думок, висновків або тверджень. Викладені погляди та інформація не обов'язково відображають офіційну позицію Ради Європи або будь-якого з її органів.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Основні результати та висновки	5
Джерела отримання інформації про діяльність судів в Україні	8
Оцінка діяльності судів громадянами, які мають досвід участі в судових процесах	10
Загальна оцінка діяльності судів громадянами та довіра до судової влади	24
Ставлення до судової реформи	35
ДОДАТОК 1. Таблиці одномірного розподілу відповідей респондентів загальнонаціонального опитування	
ДОДАТОК 2. Таблиці одномірного розподілу відповідей учасників судових засідань на виході з приміщень судів	

Вступ

З метою дослідження ставлення громадян України до судової влади, оцінки ними різних аспектів діяльності судів соціологічною службою Центру Разумкова в рамках Проекту Ради Європи «Підтримка України у впровадженні стандартів Ради Європи щодо судової влади» були проведені два соціологічні опитування.

Опитування громадян України за загальнонаціональною вибіркою здійснювалося з 12 по 19 серпня 2025 року у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській, Чернігівській, Чернівецькій областях та місті Києві (лише на тих територіях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії).

Структура вибіркової сукупності відтворює демографічну структуру дорослого населення територій, на яких проводилося опитування, станом на початок 2022 року (за віком, статтю, типом поселення).

Вибірка опитування будувалася як багатоступенева, випадкова на початкових етапах відбору і з квотним відбором респондентів на останньому етапі.

На першому етапі здійснювався відбір населених пунктів, в яких проводилося опитування, на другому – відбір вулиць, по яких прокладалися маршрути, на третьому – відбір домогосподарств, на четвертому – відбір респондентів.

Населені пункти в кожній області були стратифіковані за розміром і типом (сільські, міські). Ймовірність потрапляння у вибірку для кожного населеного пункту була пропорційна чисельності його населення. У відібраних населених пунктах за базовим числом (базове число вибиралося з допомогою генератора випадкових чисел) здійснювався відбір вулиці, на якій прокладався маршрут, на якому інтерв'юер здійснював опитування.

Було опитано 2020 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки опитування не перевищує 2,3%. Разом з тим, додаткові систематичні відхилення вибірки можуть бути зумовлені наслідками російської агресії, зокрема, вимушеною евакуацією мільйонів громадян.

При аналізі результати дослідження порівнюються з результатами чотирьох інших всеукраїнських досліджень, проведених соціологічною службою Центру Разумкова: з 15 по 20 листопада 2012 року (2010 опитаних), з 6 по 11 жовтня 2017 року (2018 опитаних), з 7 по 14 лютого 2019 року (2016 опитаних), з 9 по 14 жовтня 2020 року (2019 опитаних).

Опитування учасників судових засідань на виході з приміщень судів відбувалося з 8 вересня по 13 жовтня 2025 року. Вибірка формувалася як двоступенева стратифікована. На першому етапі відбиралися суди, на другому – респонденти. Стратифікація судів відбувалася відповідно до їх поділу на судові інстанції. У кожній страті із загального списку з допомогою генерації випадкових чисел було відібрано кількість судів, пропорційна частці цієї страти в загальній кількості судів. На першому етапі відбору було вибрано 100 судів.

На виході з кожного з відібраних судів здійснювалося опитування осіб віком від 18 років, які приходили до суду у зв'язку з розглядом судової справи (навіть якщо ця справа у той день не розглядалася, була перенесена на інший день) як позивачі, відповідачі, підсудні (обвинувачені), потерпілі, члени сім'ї учасника судового процесу, свідки. Опитувалася кожна особа, що належала до цих категорій. Опитування здійснювалося безперервно з 10.00 до 16.00 (перерва здійснювалася лише у випадку повітряної тривоги з міркувань безпеки). Така побудова вибірки дозволила забезпечити її репрезентативність стосовно учасників судових засідань. Було опитано 2055 респондентів у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Житомирській, Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Херсонській,

Хмельницькій, Черкаській, Чернігівській, Чернівецькій областях та місті Києві (лише на тих територіях, що контролюються урядом України та на яких не ведуться бойові дії). Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%.

При аналізі результати дослідження порівнюються з результатами опитування учасників судових засідань на виході з приміщень судів, проведеного соціологічною службою Центру Разумкова з 30 жовтня по 1 листопада 2017 року (829 опитаних), з 11 по 25 лютого 2019 року (1107 опитаних), з 21 по 28 жовтня 2020 року (1117 опитаних). При аналізі застосовується такий розподіл областей за регіонами:

Захід: Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області

Центр: м. Київ, Вінницька, Житомирська, Київська, Кіровоградська, Полтавська, Сумська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська області

Південь: Одеська, Херсонська, Миколаївська області

Схід: Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Харківська області.

Основні результати та висновки

Засоби масової інформації мають визначальне значення у формуванні громадської думки стосовно діяльності судової системи України, перебігу судової реформи, оскільки відносна більшість громадян України отримують інформацію про діяльність українських судів лише із ЗМІ.

Порівняння результатів опитувань на виході з приміщень судів (коли респонденти оцінювали діяльність судів саме у день проведення опитування) з результатами загальнонаціонального опитування (коли респонденти-учасники судових засідань, оцінювали свій досвід за два попередні роки) показує, що за всіма аспектами оцінки діяльності судів опитаними на виході з приміщень судів є кращими, ніж оцінки учасників загальнонаціонального опитування, які оцінювали власний досвід участі у судових засіданнях за останні два роки.

Оцінюючи різні аспекти діяльності суду, учасники судових засідань частіше схильні вважати, що дістатися суду було для них просто, умови очікування, а також пунктуальність слухань та умови розгляду справи були хорошими, часовий проміжок між повісткою до суду та слуханням справи, ставлення та ввічливість суддів і прокурорів, а також працівників суду, які не є суддями, неупередженість суддів під час проведення усних слухань були задовільними, мова, якою розмовляв суддя та прокурор, рішення суду були зрозумілими, часові рамки для винесення судового рішення були обґрунтованими.

Оцінюючи різні аспекти діяльності суду, респонденти, опитані як за загальнонаціональною вибіркою, так і опитані на виході із судів висловлюють кращу оцінку за більшістю показників, ніж у попередні роки.

Оцінюючи, як після початку повномасштабної війни (після лютого 2022 року) змінилася ситуація у сфері здійснення правосуддя в різних аспектах, за більшістю аспектів відносна більшість респондентів під час загальнонаціонального опитування і абсолютна більшість під час опитування на виході із приміщень судів відповідають, що ситуація не змінилася. Разом з тим, при оцінці більшості аспектів частка тих хто відповідає, що ситуація погіршилася, перевищує частку тих, хто відповідає, що ситуація покращилася.

За результатами як загальнонаціонального опитування (серед респондентів, які мають досвід взаємодії з судами), так і за результатами опитування на виході з приміщень судів більшість опитаних вважає, що рішення суду було законним і справедливим. При цьому за даними загальнонаціонального опитування, ця частка є вищою, ніж у попередні роки.

Оцінка справедливості рішення суду не залежить від того, якої статі був (була) суддя – відповіді респондентів стосовно справедливості рішення суду статистично значуще не відрізняються у ситуаціях, коли суддею були чоловік чи жінка.

У випадку, якщо рішення суду оцінюються респондентами як несправедливі і незаконні, найчастіше вони це пояснюють упередженістю судді (у тому числі зумовленою високим соціальним статусом однієї із сторін, пов'язаністю її з органами влади чи підкупом судді) або його низькою кваліфікацією), а також тим, що суддя недостатньо добре ознайомився з матеріалами справи та тим, що одна сторона найняла кращого адвоката, краще підготувалася до процесу.

Респонденти, опитані під час загальнонаціонального опитування, оцінюючи досвід участі у судових засіданнях представників свого найближчого соціального оточення за два останні роки, помітно частіше порівняно з попередніми опитуваннями на основі досвіду своїх родичів та друзів висловлюють позитивні оцінки законності і справедливості судових рішень (тенденція зростання частки тих, хто відповідає, що рішення були законними та справедливими, спостерігається після 2019 р.).

Разом з тим громадяни, опитані за загальнонаціональною вибіркою, частіше відповідають, що функціонування суду в Україні є незрозумілим, вони вважають, що суди вирішують справи повільно, а витрати на доступ до правосуддя є високими (хоча порівняно з попередніми роками ці оцінки стали менш негативними). Опитаними на виході з приміщень судів витрати на доступ до правосуддя оцінюються інакше – серед них частка тих, хто вважає такі витрати високими, менша від частки тих, хто вважає їх низькими.

Переважна більшість українців не вважають українські суди об'єктивними та незалежними. Зокрема, якщо супротивними сторонами в суді виступають громадянин з високим рівнем доходів і громадянин з низьким рівнем доходів, то переважна більшість респондентів вважають, що більше шансів виграти справу у громадянина з високим рівнем доходів. Так само у випадку, коли супротивними сторонами виступають роботодавець і найманий працівник, більшість опитаних вважають, що більше шансів виграти у роботодавця, а якщо сторонами у суді виступають звичайний громадянин і представник органів влади, то більшість опитаних вважають, що більше шансів виграти має представник влади.

Однак, якщо серед громадян, опитаних за загальнонаціональною вибіркою, переважна більшість вважають, що сьогодні судді в Україні не є незалежними, то серед опитаних на виході з судів більшість (52%) вважають, що сьогодні судді в Україні є повністю або в цілому незалежними і частка таких зросла порівняно з 2019 і 2020 рр.

Хоча сукупна частка тих, хто відповідає, що судді керуються законом або обставинами справи і зросла порівняно з попередніми роками, все одно більшість опитаних вказують на те, що судді переважно керуються чинниками, які не відповідають принципам верховенства права та незалежності судів (власна вигода, майнове чи посадове становище сторін, вказівки голови суду, політична ситуація).

Громадяни України вважають високим рівень корупції у судовій системі. 78% опитаних за загальнонаціональною вибіркою і 66% опитаних на виході із приміщень судів повністю або скоріше погоджуються зі звинуваченнями українських судів у корумпованості, політичній залежності та необ'єктивності.

62% опитаних за загальнонаціональною вибіркою вважають, що громадянин України має більше шансів отримати справедливе судове рішення в Європейському суді з прав людини, ніж в українському суді. Серед респондентів, які вважають, що є більше шансів на справедливий розгляд справи в ЄСПЛ, як і в попередні роки, найчастіше переважна більшість називає серед причин цього вищий рівень незалежності та об'єктивності суддів ЄСПЛ.

Лише 19 % опитаних вважають належним стан виконання рішень судів (що, однак, дещо більше, ніж у 2019 і 2020 рр.).

За даними загальнонаціонального опитування, суди та правоохоронні органи відносяться до тих інститутів суспільства, яким переважно не довіряють громадяни. Хоча недовіра до судів і виражена дещо меншою мірою, ніж у 2020 р.

Респонденти, опитані на виході із приміщень судів, висловлюють значно вищу довіру до більшості судових та правоохоронних органів, ніж опитані за загальнонаціональною вибіркою. У опитаних на виході з приміщень судів довіра до судів (судової системи в цілому), до Конституційного суду, до Верховного суду переважає на недовірою (тоді як опитані за загальнонаціональною вибіркою їм частіше не довіряють).

Опитані на виході з приміщень судів також частіше, ніж опитані за загальнонаціональною вибіркою, висловлюють довіру до прокуратури. Також для них характерне краще ставлення до антикорупційних органів.

Рівень довіри до судових та правоохоронних органів учасників судових засідань істотно залежить від того, на чію користь було рішення суду. Так, учасники судових засідань, які відповіли, що рішення суду було на їх користь, довіру до судів (судової системи в цілому), прокуратури, Національного антикорупційного бюро України, до Європейського суду з прав людини висловлюють значно частіше, ніж ті, хто відповідає, що рішення суду було на користь супротивної сторони.

Також рівень довіри до судових та правоохоронних органів учасників судових засідань істотно залежить від того, наскільки законним і справедливим вони вважають рішення суду.

Порівняно з попередніми роками фіксується покращення ставлення (більш високий рівень довіри) до судових та правоохоронних органів як серед опитаних за загальнонаціональною вибіркою, так і серед опитаних на виході з приміщень суду.

Порівняно з 2017 роком самооцінка рівня обізнаності громадян про судову реформу дещо знизилася. Це може бути спричинене тим, що інформація про зміни в судовій системі зараз меншою мірою представлена в ЗМІ.

Лише 4% респондентів, опитаних за загальнонаціональною вибіркою, вважають, що судова реформа в Україні майже завершена і всі базові зміни зроблені, 45% – що вона перебуває в процесі реалізації і потрібно зробити ще ряд важливих кроків, а 40% – що вона взагалі не розпочалася (хоча останніх дещо менше, ніж у 2019 р.).

Лише 13% опитаних, помітили зміни в системі правосуддя, що впроваджуються в Україні протягом останніх років. Хоча частка тих, хто помітив зміни в системі правосуддя, все ж дещо зросла порівняно з 2019 р., коли таких було ще менше (9%), також менше стало тих, хто вважає, що зміни відсутні. Частіше ці зміни помічали респонденти, опитані на виході із судів (тобто ті, які безпосередньо стикалися із судовою системою - 21%). Однак, серед останніх порівняно з 2019 р. оцінка наявності змін в системі правосуддя не змінилася.

Ті респонденти, які помітили зміни в системі правосуддя, помітно частіше вважають їх позитивними, ніж негативними.

Порівняно з 2019 р. частка тих, хто цілком або скоріше підтримує зміни в системі правосуддя, зросла з 31% до 59%, а частка тих, хто не підтримує - знизилася з 22% до 17%.

Підтримка змін в системі правосуддя найчастіше вмотивована необхідністю подолання корупції, забезпечення справедливості в роботі судової системи, зміни недосконалої судової системи, її оновлення, забезпечення рівності громадян перед законом.

Відсутність підтримки змін в системі правосуддя найчастіше пояснюється респондентами тим, що реальних змін немає або зміни не мають реальних позитивних наслідків; тим, що спочатку потрібно побороти корупцію, а потім робити зміни; відсутністю довіри до судів.

Лише 11% тих, що були опитані на виході з приміщень судів, відповіли, що вони відстежують процес кваліфікаційного оцінювання суддів (при цьому ця частка зменшилася порівняно з 2019 і 2020 роками).

Оцінюючи, яку роль мають відігравати представники громадського сектору при проведенні кваліфікаційного оцінювання та конкурсних процедур щодо суддів, відносна більшість респондентів висловлюють думку, що вони повинні відігравати допоміжну роль.

55% опитаних за загальнонаціональною вибіркою вважають, що потрібно залучати міжнародних експертів для призначення всіх суддів в Україні (у 2020 р. таких було помітно менше - 42%).

Джерела отримання інформації про діяльність судів в Україні

Відносна більшість (49,9%) громадян України отримують інформацію про діяльність українських судів або лише з засобів масової інформації (44,8%) або з офіційних джерел судових установ або інших органів влади (5,1%). 19,8% поєднують інформацію, отриману із досвіду своїх родичів, друзів та знайомих, з інформацією, отриманою із ЗМІ, 14,9% поєднують власний досвід з інформацією, отриманою із досвіду своїх родичів, друзів та знайомих, та інформацією, отриманою із ЗМІ. І лише 5,3% судять про діяльність судів на основі лише власного досвіду та досвіду своїх родичів, друзів і знайомих, а 1,3% – лише з власного досвіду.

Серед людей з неповною або середньою загальною освітою порівняно з тими, хто має вищу (або незакінчену вищу) освіту, вищою є частка тих, хто отримує інформацію лише зі ЗМІ (відповідно 50,6% і 41,5%) та з офіційних джерел судових установ або інших органів влади (відповідно 9,6% і 4,7%)

Цілком очікувано, що ті респонденти, яким протягом останніх двох років довелося брати участь у розгляді судових справ у будь-якій якості (свідка, позивача, відповідача, підсудного, потерпілого тощо), значно частіше вказують на власний досвід як джерело інформації про діяльність судів (у поєднанні з інформацією про досвід своїх родичів, друзів та знайомих та інформацією, отриманою із ЗМІ - 80,7%).

Звідки Ви отримуєте інформацію про діяльність судів в Україні?, %

	Листопад 2012 р.	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
Власний досвід, досвід моїх родичів, друзів та знайомих, засоби масової інформації	9,5	8,7	10,3	13,3	14,9
Досвід моїх родичів, друзів та знайомих, засоби масової інформації	23,4	22,1	22,8	19,6	19,8
Лише засоби масової інформації	54,9	54,7	55,0	51,4	44,8
Лише власний досвід та досвід моїх родичів, друзів і знайомих	3,8	3,6	3,0	4,4	5,3
Лише власний досвід	–*	–	1,3	2,9	1,3
Офіційні джерела судових установ або інших органів влади	–	–	–	–	5,1
Інше	0,9	2,1	1,4	1,3	2,2
Важко відповісти, не відповіли	7,6	8,7	6,1	7,1	6,6

* Цей варіант відповіді не був представлений в опитувальнику

Звідки Ви отримуєте інформацію про діяльність судів в Україні?, залежно від рівня освіти респондентів, %

	Неповна або загальна середня	Середня спеціальна	Вища або незакінчена вища
Власний досвід, досвід моїх родичів, друзів та знайомих, засоби масової інформації	9,9	14,3	17,9
Досвід моїх родичів, друзів та знайомих, засоби масової інформації	14,0	21,6	20,1
Лише засоби масової інформації	50,6	45,6	41,5
Лише власний досвід та досвід моїх родичів, друзів і знайомих	4,9	5,6	5,3
Лише власний досвід	1,7	0,8	1,5
Офіційні джерела судових установ або інших органів влади	9,6	3,7	4,7
Інше	1,7	2,3	2,2
Важко відповісти, не відповіли	7,6	6,1	6,7

Оцінка діяльності судів громадянами, які мають досвід участі в судових процесах

Результати загальнонаціонального опитування

Серед респондентів, опитаних за загальнонаціональною вибіркою, 11,3% доводилося протягом останніх двох років брати участь у розгляді судових справ у будь-якій якості (свідка, позивача, відповідача, підсудного, потерпілого, експерта, судді, адвоката, співробітника суду). 4,3% брали участь у таких засіданнях в якості позивача, 3,1% - свідка, 2,0% - відповідача, 1,4% - потерпілого, 0,7% - підсудного (обвинуваченого), по 0,1% - в якості експерта, судді, прокурора.

Чи доводилося Вам протягом останніх двох років брати участь у розгляді судових справ у будь-якій якості (свідка, позивача, відповідача, підсудного, потерпілого, експерта, судді, адвоката, співробітника суду тощо)?, %

	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
Так, доводилося	7,4	8,3	12,8	11,3
Ні, не доводилося	92,5	91,6	87,1	88,6
Не відповіли	0,1	0,1	0,1	0,1

У якій саме якості Вам довелося брати участь у розгляді судової справи (справ)? (респонденти могли вибрати всі варіанти відповіді, що підходять) , % серед усіх опитаних

	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
Позивач	3,0	2,9	4,7	4,3
Відповідач	1,1	1,2	2,5	2,0
Підсудний (обвинувачений)	0,3	0,5	0,7	0,7
Потерпілий	0,9	1,2	2,0	1,4
Свідок	1,9	2,3	3,2	3,1
Експерт	0,2	0,0	0,3	0,1
Суддя	0,0	0,0	0,0	0,1
Адвокат	0,0	0,2	0,4	0,0
Прокурор	0,0	0,0	0,0	0,1
Співробітник суду	0,1	0,1	0,1	0,1
Інше	0,1	0,1	0,2	0,0

Серед тих, хто брав участь у розгляді судових справ як позивач, відповідач, обвинувачений, потерпілий, свідок чи експерт, найчастіше брали участь у розгляді цивільних справ (40,5%), 22,8% – у розгляді адміністративних справ, 14,5% – господарчих справ, 13,9% – кримінальних справ, 8,2% – у розгляді справ про адміністративні правопорушення. Порівняно з 2019 р. зменшилася (з 52,4% до 40,6%) частка тих, хто брав участь у розгляді цивільних справ, і зросла (з 11,4% до 22,8%) частка тих, хто брав участь у розгляді адміністративних справ.

У розгляді яких справ Ви брали участь? (респонденти могли вибрати всі варіанти відповіді, що їм підходять), % серед тих, хто брав участь у розгляді судових справ як позивач, відповідач, обвинувачений, потерпілий, свідок чи експерт

	Жовтень 2017р.	Лютий 2019р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
Цивільні справи	50,7	52,4	46,5	40,6
Господарчі справи	24,7	15,6	22,0	14,5
Кримінальні справи	7,2	11,0	12,7	13,9
Адміністративні справи	–	11,4	15,5	22,8
Справи про адміністративні правопорушення	14,5	7,0	5,1	8,2
Позови проти органів влади, місцевого самоврядування або їх представників	4,6	1,8	6,6	–*
Інше	2,3	3,8	1,4	2,4
Важко відповісти	0,0	0,0	1,7	0,0

* Цей варіант відповіді не був представлений в опитувальнику

Серед тих, хто брав участь у розгляді судових справ як позивач, відповідач, обвинувачений чи потерпілий, 48,7% відповіли, що рішення суду було на їх користь, 22,1% – на користь супротивної сторони, 18,6% – що воно було компромісним, 10,0% – що суд не виніс жодного рішення.

На Вашу думку, рішення суду було(и) на Вашу користь чи на користь супротивної сторони? (якщо таке рішення було одне, виберіть один варіант відповіді, якщо кілька - виберіть всі варіанти відповіді, що Вам підходять), % серед тих, хто брав участь у розгляді судових справ як позивач, відповідач, обвинувачений, потерпілий

	Жовтень 2017р.	Лютий 2019р.	Жовтень 2020р.	Серпень 2025 р.
На мою користь	38,3	41,7	45,5	48,7
На користь супротивної сторони	24,6	22,8	19,9	22,1
Було компромісним (частково на мою користь, частково на користь супротивної сторони)	21,8	15,5	16,6	18,6
Суд не виніс жодного рішення по суті	13,3	22,1	18,5	10,0
Важко відповісти, не відповіли	2,0	2,0	1,6	2,0

Серед тих, хто брав участь у розгляді судових справ як позивач, відповідач, обвинувачений, потерпілий, свідок чи експерт, 62,5% відповіли, що рішення суду було законним і справедливим (цей показник вищий, ніж у попередні роки), 20,6% не вважають його законним і справедливим (ще 10,1% не відоме це рішення, а 7,1% зазначили, що їм важко відповісти на це питання). Частка тих, хто вважає, що рішення суду було законним і справедливим, є більшою, ніж у попередні роки. У 2019, 2020 і 2025 рр. дещо меншою, ніж у 2012 і 2015 рр., була частка тих, хто вважає, що рішення суду не було законним і справедливим.

Серед респондентів, які відповіли, що рішення суду було на їх користь, 93,8% зазначили, що воно було законним і справедливим.

Чи було (були) рішення суду (судів), у якому (у яких) Ви брали участь, законним(и) і справедливим(и)? (якщо таке рішення було одне, виберіть один варіант відповіді, якщо кілька - виберіть всі варіанти відповіді, що Вам підходять), % серед тих, хто брав участь у розгляді судових справ як позивач, відповідач, обвинувачений, потерпілий, свідок чи експерт

	Листопад 2012 р.	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020р.	Серпень 2025 р.
Так, було законним і справедливим	55,4	49,1	53,4	53,3	62,5
Ні, не було законним і справедливим	31,5	32,9	21,0	22,5	20,6
Мені не відомо, яким було рішення суду	7,9	9,8	14,2	13,1	10,1
Важко відповісти	6,7	9,0	12,8	12,0	7,1

Як Ви вважаєте...

(Респонденти вибирали значення на шкалі від «0» до «6», залежно від того, яка оцінка для них є ближчою – та, що позначена зліва, чи та, що позначена справа), середній бал серед тих, хто брав участь у розгляді судових справ як позивач, відповідач, обвинувачений, потерпілий, свідок чи експерт

		Середня оцінка				
		Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020р.	Серпень 2025 р.	
Дістатися до суду було для Вас :	важко	4,1	4,5	4,0	4,3	просто
Знаки (вказівники) усередині будівлі суду були:	поганими	3,8	4,1	3,9	4,3	хорошими
Умови очікування були:	поганими	3,5	3,6	3,6	4,1	хорошими
Оздоблення кімнати суду було:	незадовільним	4,1	4,1	3,9	4,3	задовільним
Повістки суду були для Вас:	незрозумілими	4,0	4,4	4,3	4,5	зрозумілими
Часовий проміжок між повісткою до суду та слуханням справи був:	незадовільним	3,3	3,7	3,5	3,9	задовільним
Пунктуальність слухань та умови розгляду справи були для Вас:	поганими	3,1	3,6	3,7	4,0	хорошими
Ставлення та ввічливість працівників суду, які не є суддями, була:	незадовільною	3,7	3,9	4,1	4,3	задовільною
Ставлення та ввічливість суддів і прокурорів була:	незадовільною	3,6	4,0	4,1	4,2	задовільною
Мова, якою розмовляв суддя/прокурор, була:	незрозумілою	4,2	4,5	4,6	4,7	зрозумілою
Неупередженість суддів під час проведення усних слухань була:	незадовільною	3,4	4,0	3,9	4,1	задовільною
Рішення суду для Вас було:*	незрозумілим	4,0	4,3	4,3	4,3	зрозумілим

Часові рамки для винесення судового рішення були:*	занадто довгими	3,1	3,7	3,6	3,7	обґрунтованими
--	------------------------	-----	-----	-----	-----	-----------------------

* За даними показниками розраховані середні бали серед респондентів, які відповіли, що засідання відбулося і було винесене рішення по суті справи

Оцінюючи різні аспекти діяльності суду, частіше респонденти за всіма показниками висловлюють задоволеність, ніж незадоволеність. За шкалою від 0 до 6 середня оцінка задоволеності за більшістю показників перебуває у діапазоні від 4,0 до 4,7 балів. Виняток становить лише задоволеність часовим проміжком між повісткою до суду та слуханням справи (3,9 бала) та часовими рамками для винесення судового рішення (3,7 бала). За всіма показниками оцінки задоволеності є вищими, ніж у 2017 році.

Оцінюючи, як після початку повномасштабної війни (тобто після лютого 2022 року) змінилася ситуація у сфері здійснення правосуддя в різних аспектах, за більшістю аспектів відносна більшість респондентів відповідають, що ситуація не змінилася. Виняток становить лише завантаженість судів, стосовно якої відносна більшість (32,1%) відповідають, що ситуація погіршилася. Разом з тим, при оцінці більшості аспектів частка тих хто відповідає, що ситуація погіршилася перевищує частку тих, хто відповідає, що ситуація покращилася. Виняток становлять лише умови проведення судових засідань (наявність освітлення, опалення тощо), при оцінці яких частка тих, хто вважає, що ситуація погіршилася, статистично значуще не відрізняється від частки тих, хто вважає, що ситуація покращилася.

Жителі Південного регіону зазначають за більшістю показників, що ситуація не змінилася. Жителі Західного регіону частіше за жителів інших регіонів вказують на погіршення ситуації із завантаженістю судів (40,5%). Жителі Західного та Центрального регіонів – на погіршення ситуації з тривалістю судових процесів (відповідно 30,7% і 32,2%) та з неупередженістю рішень судів (відповідно 32,3% і 31,1%).

За вашими оцінками, як після початку повномасштабної війни (тобто після лютого 2022 року) змінилася ситуація у сфері здійснення правосуддя в кожному з таких аспектів?

	Значно погіршилася	Дещо погіршилася	Не змінилася	Дещо покращилася	Значно покращилася	Важко відповісти
Тривалість судового процесу	7,2	20,5	34,2	11,0	1,5	25,6
Неупередженість рішень суду	7,9	18,9	38,8	8,2	1,3	25,0
Територіальна досяжність судів	6,6	18,7	44,1	7,8	2,0	20,7
Завантаженість судів	8,8	23,3	29,1	8,1	1,7	28,9
Умови проведення судових засідань (наявність освітлення, опалення тощо)	4,9	11,5	43,6	12,5	2,6	25,0

За вашими оцінками, як після початку повномасштабної війни (тобто після лютого 2022 року) змінилася ситуація у сфері здійснення правосуддя в кожному з таких аспектів?, % серед респондентів, які брали участь у розгляді судових справ протягом останніх двох років

	Значно погіршилася	Дещо погіршилася	Не змінилася	Дещо покращилася	Значно покращилася	Важко відповісти
Тривалість судового процесу	6,6	22,9	38,0	20,0	4,3	8,1
Неупередженість рішень суду	7,1	17,6	48,3	12,6	5,1	9,3

Територіальна досяжність судів	5,2	18,4	53,3	10,1	5,2	7,8
Завантаженість судів	13,0	28,3	34,9	8,5	2,5	12,8
Умови проведення судових засідань (наявність освітлення, опалення тощо)	8,1	12,6	45,9	17,5	6,4	9,5

При оцінці більшості аспектів діяльності судів респонденти, які брали участь у розгляді судових справ протягом останніх двох років, частіше, ніж по масиву опитаних загалом, відповідають, що після початку повномасштабної війни ситуація не змінилася.

12,0% усіх опитаних відповіли, що протягом останніх двох років члени їх родини, близькі друзі брали участь у розгляді судових справ у будь-якій якості (свідка, позивача, відповідача, потерпілого, обвинуваченого, експерта, судді, співробітника суду).

Серед тих, хто має таких родичів та друзів, 44,5% зазначили, що рішення судів, в яких вони брали участь, частіше були законними і справедливими, 20,5% – що вони частіше були незаконними і несправедливими, 28,1% – приблизно рівною мірою законними і справедливими та незаконними і несправедливими. Якщо порівнювати відповіді на це запитання із відповідями, отриманими під час опитування у попередні роки¹ частка тих, хто вважає, що рішення судів були законними і справедливими, у період з 2012 по 2019рр. перебували у діапазоні від 20% до 25%, але після 2019 року спостерігається тенденція зростання частки тих, хто відповідає, що рішення були законними та справедливими (до 44,5% у 2025 році).

Порівняно з попередніми роками стало менше тих, хто відповідає, що ці рішення були незаконними та несправедливими (у 2012 р. таких було 49,3%, у 2019 р. - 33,7%, у 2020 р. - 25%, у 2025 р. - 20,5%). Отже, у 2020 і 2025 рр. частка тих, хто вважає, що ці рішення були законними і справедливими, перевищувала частку тих, хто їх вважає незаконними і несправедливими.

Чи брали протягом останніх двох років члени Вашої родини, близькі друзі участь у розгляді судових справ у будь-якій якості (свідка, позивача, відповідача, потерпілого, обвинуваченого, експерта, судді, співробітника суду тощо) ?, %

	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020р.	Серпень 2025 р.
Так, брали	13,0	10,9	16,6	12,0
Ні, не брали	82,3	85,5	78,2	81,4
Важко відповісти, не відповіли	4,7	3,6	5,3	6,7

За їхніми відгуками, частіше рішення судів, в яких вони брали участь, були законними і справедливими чи незаконними і несправедливими? , % серед тих, чиї родичі, близькі друзі брали участь у розгляді судових справ у будь-якій якості

	Листопад 2012 р.	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020р.	Серпень 2025 р.
Частіше були законними і справедливими	20,3	23,7	24,7	38,5	44,5
Частіше були незаконними і несправедливими	49,3	35,7	33,7	25,0	20,5
Приблизно рівною мірою законними і справедливими та незаконними і несправедливими	20,5	28,6	36,5	31,1	28,1
Важко відповісти, не відповіли	10,0	11,9	5,2	5,3	6,9

Оцінка діяльності судів учасниками судових засідань, опитаними на виході з судів

¹ У 2012 р., на відміну від пізніших опитувань, респонденти оцінювали досвід своїх знайомих та родичів не за два, а за п'ять років,

Опитування учасників судових засідань на виході з судів здійснювалося з 8 вересня по 13 жовтня 2025 року. Було опитано 2055 респондентів віком від 18 років та старших. Найбільше серед них тих, хто брав участь у таких засіданнях в якості позивача (33,1% усіх опитаних). 24,2% брали участь у таких засіданнях як відповідачі, 15,4% - як члени родини учасників судового процесу, 8,9% - як підсудні (обвинувачувані), 9,1% - як потерпілі, 9,8% - як свідки.

Найчастіше респонденти брали участь у розгляді цивільних справ (44,5%), 19,9% – у розгляді адміністративних справ, 15,7% – у розгляді кримінальних справ, 11,4% – у розгляді господарчих справ, 7,2% – справ про адміністративне правопорушення.

У якій саме якості Ви брали участь у розгляді судової справи?, %

	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
Позивач	43,8	35,6	33,2	33,1
Відповідач	19,7	18,0	23,0	24,2
Підсудний (обвинувачений)	6,6	8,5	10,9	8,9
Потерпілий	10,1	7,8	10,0	9,1
Член сім'ї учасника судового процесу	10,6	15,3	13,7	15,4
Свідок	8,7	14,8	9,6	9,8
Третя сторона	0,0	0,0	0,1	_*
Не відповіли	0,5	0,0	0,0	0,0

* Цей варіант відповіді не був представлений в опитувальнику

У розгляді якої справи Ви сьогодні брали участь?, %

	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
Цивільна справа	54,8	46,0	45,1	44,5
Господарча справа	9,5	9,9	5,9	11,4
Кримінальна справа	20,1	22,5	20,7	15,7
Адміністративна справа	–	14,0	20,8	19,9
Справа про адміністративне правопорушення	10,7	5,1	4,5	7,2
Позов проти органів влади, місцевого самоврядування або їх представників	2,7	1,0	0,8	_*
Інше	0,8	0,5	1,0	0,6
Важко відповісти	1,3	0,9	1,2	0,7

* Цей варіант відповіді не був представлений в опитувальнику

33,7% респондентів відповіли, що рішення суду було на їх користь, 17,6% – на користь супротивної сторони, 16,8% – що воно було компромісним, 29,3% - що в день проведення опитування суд не виніс жодного рішення по справі, в розгляді якої вони брали участь.

Як свідчать результати опитування, позивачі та потерпілі частіше вказують, що суд виніс рішення на їх користь (у випадках, коли рішення суду було винесене в день проведення опитування, 71,9% позивачів і 48,6% потерпілих відповідали, що рішення було винесене на їх користь, і лише відповідно 7,5% і 20,0% – на користь супротивної сторони), відповідачі частіше вказують, що рішення було винесене на користь супротивної сторони (це зазначають 46,7% відповідачів при 22,1% тих, хто відповів, що суд виніс рішення на їх користь). Серед підсудних (обвинувачуваних) частки тих, хто відповідає, що рішення було винесене на користь супротивної сторони, і що рішення

було винесене на їх користь, статистично значуще не відрізняються (відповідно 46,3% і 35,8%).

На Вашу думку, рішення суду було(и) на користь Вашої чи на користь супротивної сторони?, %

% опитаних, яким протягом останніх двох років брати участь у розгляді судових справ у якості позивача, відповідача, підсудного (обвинувачуваного), потерпілого або члена сім'ї учасника судового процесу

	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
На користь Вашої сторони	26,6	32,1	30,2	33,7
На користь супротивної сторони	14,9	12,5	16,6	17,6
Було компромісним (частково на Вашу користь, частково на користь супротивної сторони)	11,4	14,2	14,3	16,8
Суд не виніс жодного рішення по справі	39,8	36,5	34,5	29,3
Важко відповісти	7,3	4,7	4,4	2,6

Серед тих опитаних, у чий справі було винесене судове рішення, 70,7% відповіли, що рішення суду було законним і справедливим, 14,0% не вважають його законним і справедливим (ще 4,7% не відомо це рішення, а 10,6% зазначили, що їм важко відповісти на це питання).

Оцінка справедливості рішення суду насамперед залежить від того, на чію користь воно було винесене – якщо серед тих, хто відповів, що рішення суду було винесене на їхню користь, 95,6% вважають його законним і справедливим, то серед тих, хто відповів, що рішення було на користь супротивної сторони – лише 32,8%, серед тих, хто відповів, що рішення було компромісним – 73,4%.

Стать судді, який виносив (виносила) рішення, не впливає на оцінку його законності і справедливості - у випадку, коли суддею був чоловік, 69,8% респондентів оцінюють це рішення як законне і справедливе, якщо жінка - 73,2% (ці результати на статистично значущому рівні не відрізняються).

Чи було рішення суду, в якому Ви брали участь, законним і справедливим?,

% серед опитаних, у чий справі було винесене судове рішення

	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
Так, було законним і справедливим	70,7	71,6	66,1	70,7
Ні, не було законним і справедливим	18,2	14,3	14,3	14,0
Мені не відомо, яким було рішення суду	2,3	4,2	5,3	4,7
Важко відповісти	8,8	9,8	14,3	10,6

Ті респонденти, які вважають, що рішення суду не було законним і справедливим, називають такі причини цього: суддя недостатньо добре ознайомився з матеріалами справи (30,7%), одна сторона дала хабар судді (26,0%), одна сторона найняла кращого адвоката, краще підготувалася до процесу (25,2%), одна сторона пов'язана з органами влади (21,9%), особа, що представляла одну сторону судового процесу, має вищий соціальний статус, ніж опонент (17,0%), суддя якимось чином пов'язаний з однією зі сторін (14,5%), одна сторона в силу якихось причин не сподобалася судді (11,0%), суддя

має низьку кваліфікацію (10,7%), одна зі сторін відмовився дати хабар судді (2,2%), інші причини назвали 2,3% представників цієї групи респондентів.

Якщо Ви вважаєте, що рішення суду не було законним і справедливим, то які, на Вашу думку, були причини цього? Респондент міг вибрати кілька варіантів відповіді.
% опитаних, у чийй справі було винесене судове рішення і які вважають його несправедливим

	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
Особа, що представляла одну сторону судового процесу, має вищий соціальний статус, ніж опонент	22,6	17,0	8,6	17,0
Одна сторона пов'язана з органами влади	19,4	20,2	24,3	21,9
Одна сторона найняла кращого адвоката, краще підготувалася до процесу	25,8	25,4	14,9	25,2
Суддя недостатньо добре ознайомився з матеріалами справи	24,2	26,9	25,2	30,7
Суддя має низьку кваліфікацію	8,1	4,4	7,5	10,7
Я вважаю, що одна сторона дала хабар судді	17,7	14,0	15,2	26,0
Одна зі сторін відмовився дати хабар судді	0,0	0,0	0,0	2,2
Суддя якимось чином пов'язаний з однією зі сторін	11,3	5,3	10,2	14,5
Одна сторона в силу якихось причин не сподобалася судді	16,1	3,5	13,3	11,0
Інші причини	14,5	7,9	7,5	2,3
Важко відповісти	0,0	6,1	5,4	7,0

Оцінюючи різні аспекти діяльності суду, опитані на виході із приміщень судів частіше схильні вважати, що дістатися суду було для них просто, умови очікування, а також пунктуальність слухань та умови розгляду справи, були хорошими, часовий проміжок між повісткою до суду та слуханням справи, ставлення та ввічливість суддів і прокурорів, а також працівників суду, які не є суддями, неупередженість суддів під час проведення усних слухань були задовільними, мова, якою розмовляв суддя/прокурор, рішення суду були зрозумілими, часові рамки для винесення судового рішення були обґрунтованими (середні оцінки по цих показниках перебувають у діапазоні від 4,8 до 5,3 бала за шкалою від 0 до 6 балів). Стосовно витрат на правосуддя, за шкалою від 0 («високі витрати») до 6 («низькі витрати»), то середня оцінка становить 3,9 бала (тобто витрати на доступ до правосуддя оцінюють нижче, ніж у попередні роки (наприклад, у 2020 р. середня оцінка становила 3,4 бала).

За даними опитування на виході із судів за всіма показниками спостерігається покращення оцінок порівняно з 2020 роком.

Так само як і в попередніх дослідженнях, за всіма показниками оцінки, отримані під час опитування учасників судових засідань, є вищими, ніж оцінки учасників загальнонаціонального опитування, які оцінювали власний досвід участі у судових засіданнях за останні два роки.

Як Ви вважаєте...

(Респонденти вибирали значення на шкалі від «0» до «6», залежно від того, яка оцінка для них є ближчою – та, що позначена зліва, чи та, що позначена справа), середні оцінки (дані по загальнонаціональному опитуванню наведені для тих респондентів, які мали власний досвід участі у судових засіданнях протягом останніх двох років

		Жовтень 2017 р.		Лютий 2019 р.		Жовтень 2020 р.		Серпень 2025 р.		
		Загальнонаціональне опитування	Опитування на виході з приміщень судів	Загальнонаціональне опитування	Опитування на виході з приміщень судів	Загальнонаціональне опитування	Опитування на виході з приміщень судів	Загальнонаціональне опитування	Опитування на виході з приміщень судів	
Дістатися до суду було для Вас :	важко	4,1	4,7	4,5	4,7	4,0	4,7	4,3	5,2	просто
Знаки (вказівники) усередині будівлі суду були:	поганими	3,8	–	4,1	–	3,9	–	4,3	–	хорошими
Оздоблення кімнати суду було:	незадовільним	4,1	–	4,1	–	3,9	–	4,3	–	задовільним
Умови очікування були:	поганими	3,5	4,6	3,6	4,8	3,6	4,7	4,1	5,1	хорошими
Повістки суду були для Вас:	незрозумілими	4,0	–	4,4	–	4,3	–	4,5	–	зрозумілими
Часовий проміжок між повісткою до суду та слуханням справи був:	незадовільним	3,3	4,3	3,7	4,5	3,5	4,5	3,9	4,8	задовільним
Пунктуальність слухань та умови розгляду справи були для Вас:	поганими	3,1	4,3	3,6	4,5	3,7	4,5	4,0	4,9	хорошими
Ставлення та ввічливість працівників суду, які не є суддями, була:	незадовільною	3,7	5,0	3,9	5,1	4,1	5,0	4,3	5,3	задовільною
Ставлення та ввічливість суддів і прокурорів була:	незадовільною	3,6	4,8	4,0	5,0	4,1	4,9	4,2	5,2	задовільною
Мова, якою розмовляв суддя/прокурор, була:	незрозумілою	4,2	5,3	4,5	5,2	4,6	5,1	4,7	5,6	зрозумілою
Неупередженість суддів під час проведення усних слухань була:	незадовільною	3,4	4,5	4,0	4,8	3,9	4,6	4,1	4,9	задовільною
Рішення суду для Вас було:*	незрозумілим	4,0	5,0	4,3	5,1	4,3	4,8	4,3	5,0	зрозумілим
Часові рамки для винесення судового рішення були:*	занадто довгими	3,1	4,4	3,7	4,7	3,6	4,5	3,7	4,8	обґрунтованими
Якщо не враховувати оплату праці адвокатів, витрати на доступ до правосуддя є:	високими	2,0	–	1,7	3,1	2,5	3,4	2,7	3,9	низькими

* За даними показниками розраховані середні бали серед респондентів, які відповіли, що засідання відбулося і було винесене рішення по суті справи

Загалом відмінності в оцінках діяльності судів між респондентами, опитаними на виході з судів, що знаходяться в обласних центрах і тими, що були опитані в інших типах поселень, є невеликими. Але все ж дещо нижче опитані в обласних центрах оцінюють транспортну досяжність суду, задоволеність часовим проміжком між повісткою до суду та слуханням справи, неупередженість суддів під час проведення усних слухань, зрозумілість рішення суду, обґрунтованість часових рамок для винесення судового рішення, витрати на доступ до правосуддя.

Як Ви вважаєте..., за типом поселення, середні оцінки

		В обласних центрах	В інших типах поселень	
Дістатися до суду було для Вас :	важко	5,1	5,3	просто
Умови очікування були:	поганими	5,1	5,2	хорошими
Часовий проміжок між повісткою до суду та слуханням справи був:	незадовіль- ним	4,7	4,9	задовільним
Пунктуальність слухань та умови розгляду справи були для Вас:	поганими	4,9	5,0	хорошими
Ставлення та ввічливість працівників суду, які не є суддями, була:	незадовіль- ною	5,3	5,3	задовільною
Ставлення та ввічливість суддів і прокурорів була:	незадовіль- ною	5,2	5,2	задовільною
Мова, якою розмовляв суддя/прокурор, була:	незрозуміло ю	5,6	5,6	зрозумілою
Неупередженість суддів під час проведення усних слухань була:	незадовіль- ною	4,8	5,0	задовільною
Рішення суду для Вас було:	незрозумі- лим	4,8	5,1	Зрозумілим
Часові рамки для винесення судового рішення були:	занадто довгими	4,6	5,0	обґрунтова- ними
Якщо не враховувати оплату праці адвокатів, витрати на доступ до правосуддя є:	високими	3,8	4,1	Низькими

За більшістю показників жителі Південного регіону оцінюють діяльність судів краще, ніж жителі інших регіонів.

Як Ви вважаєте..., за регіонами, середні оцінки

		Захід	Центр	Південь	Схід	
Дістатися до суду було для Вас :	важко	5,3	5,1	5,4	5,1	просто
Умови очікування були:	поганими	5,2	5,1	5,6	5,0	хорошими
Часовий проміжок між повісткою до суду та слуханням справи був:	незадовільним	4,8	4,7	5,4	4,9	задовільним
Пунктуальність слухань та умови розгляду справи були для Вас:	поганими	4,9	4,9	5,7	4,8	хорошими
Ставлення та ввічливість працівників суду, які не є суддями, була:	незадовільною	5,1	5,4	5,8	5,1	задовільною
Ставлення та ввічливість суддів і прокурорів була:	незадовільною	5,1	5,2	5,8	5,1	задовільною
Мова, якою розмовляв суддя/прокурор, була:	незрозумілою	5,7	5,6	5,8	5,5	зрозумілою
Неупередженість суддів під час проведення усних слухань була:	незадовільною	4,9	4,8	5,5	4,9	задовільною
Рішення суду для Вас було:	незрозумілим	5,0	4,9	5,5	5,0	зрозумілим
Часові рамки для винесення судового рішення були:	занадто довгими	4,8	4,6	5,4	5,0	обґрунтованими
Якщо не враховувати оплату праці адвокатів, витрати на доступ до правосуддя є:	високими	3,9	3,7	4,2	4,2	низькими

За більшістю показників зберігаються відмінності в оцінках залежно від матеріального становища респондентів. Так, опитані з низькими доходами частіше за респондентів з більш високими доходами відповідають, що витрати на доступ до правосуддя є високими, мова, якою розмовляв суддя, прокурор, була незрозумілою, пунктуальність слухань, умови розгляду справи, часовий проміжок між повісткою до суду та слуханням справи, неупередженість суддів під час проведення усних слухань, умови очікування були незадовільними, дістатися до суду було важко, часові рамки для винесення судового рішення були необгрунтованими, а рішення суду незрозумілим.

Як Ви вважаєте..., за матеріальним становищем, середні оцінки

		Ледве зводимо кінці з кінцями, грошей не вистачає навіть на необхідні продукти	Вистачає на харчування та на придбання необхідних недорогих речей	У цілому на життя вистачає, але придбання речей тривалого вжитку, таких як меблі, холодильник, телевизор, уже викликає труднощі	Живемо забезпечено, але зробити деякі покупки ми поки що не в змозі (купити квартиру, автомобіль тощо)	
Дістатися до суду було для Вас :	важко	4,9	5,1	5,2	5,4	просто
Умови очікування були:	поганими	4,9	5,1	5,2	5,3	хорошим и
Часовий проміжок між повісткою до суду та слуханням справи був:	незадовільним	4,5	4,7	4,9	5,0	задовільним
Пунктуальність слухань та умови розгляду справи були для Вас:	поганими	4,6	4,9	5,0	5,1	хорошим и
Ставлення та ввічливість працівників суду, які не є суддями, була:	незадовільною	5,2	5,4	5,3	5,3	задовільною
Ставлення та ввічливість суддів і прокурорів була:	незадовільною	5,0	5,3	5,3	5,2	задовільною
Мова, якою розмовляв суддя/прокурор, була:	незрозумілою	5,3	5,6	5,6	5,6	зрозумілою
Неупередженість суддів під час проведення усних слухань була:	незадовільною	4,5	4,9	5,0	5,1	задовільною
Рішення суду для Вас було:	незрозумілим	4,3	4,9	5,1	5,2	зрозумілим
Часові рамки для винесення судового рішення були:	занадто довгими	4,3	4,7	4,9	5,0	обгрунтованими
Якщо не враховувати оплату праці адвокатів, витрати на	високими	3,2	4,0	4,0	4,0	низьким и

доступ до правосуддя є: :						
------------------------------	--	--	--	--	--	--

За всіма показниками оцінки тих, хто відповів, що рішення суду було винесене на їхню користь, були кращими, ніж оцінки тих, хто відповів, що рішення було на користь супротивної сторони (найбільшою мірою ця різниця проявляється в оцінці зрозумілості рішення суду).

Як Ви вважаєте..., залежно від того, на чий користь було винесене рішення суду, середні оцінки

		на користь респондента	на користь супротивної сторони	було компро- місним	
Дістатися до суду було для Вас :	важко	5,4	4,8	5,2	просто
Умови очікування були:	поганими	5,5	4,7	5,2	хорошими
Часовий проміжок між повісткою до суду та слуханням справи був:	незадовіль- ним	5,2	4,4	4,9	задовільним
Пунктуальність слухань та умови розгляду справи були для Вас:	поганими	5,4	4,3	5,2	хорошими
Ставлення та ввічливість працівників суду, які не є суддями, була:	незадовіль- ною	5,6	4,9	5,3	задовільною
Ставлення та ввічливість суддів і прокурорів була:	незадовіль- ною	5,5	4,8	5,3	задовільною
Мова, якою розмовляв суддя/прокурор, була:	незрозумі- лою	5,7	5,4	5,6	зрозумілою
Неупередженість суддів під час проведення усних слухань була:	Незадовіль- ною	5,4	4,2	5,0	задовільною
Рішення суду для Вас було:	незрозумі- лим	5,6	3,8	5,1	зрозумілим
Часові рамки для винесення судового рішення були:	занадто довгими	5,3	3,8	4,9	обґрунтованим и
Якщо не враховувати оплату праці адвокатів, витрати на доступ до правосуддя є:	високими	4,3	3,3	4,0	низькими

Лише 60,4% опитаних учасників судових засідань зазначають, що вони почалися вчасно, хоча цей показник вищий, ніж у попередні роки (тоді таку відповідь давали від 50 до 53% опитаних). Хоча більшість зволікань були невеликими – до 30 хвилин (27,1%). 4,1% опитаних зазначили, що зволікання становило до години чи більше, а 7,5% вказали, що засідання взагалі не відбулося і було перенесене на інший день (у попередні роки таку відповідь давали від 11,5 до 13% опитаних).

Чи почалося сьогодні судове засідання вчасно, у призначений час, чи Вам довелося чекати, якщо так, то скільки?, %

	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020р.	Серпень 2025 р.
Судове засідання відбулося точно у призначений час	52,1	50,4	53,4	60,4
Із запізненням до 15 хвилин	17,6	21,7	20,7	19,3
Із запізненням до 30 хвилин	10,4	8,6	7,5	7,8
Із запізненням до години	5,5	3,5	4,6	3,2
Із запізненням до 2 годин	1,0	1,1	0,8	0,7
Із запізненням більше 2 годин	0,8	1,2	1,0	0,2
Засідання взагалі не відбулося і було перенесене на інший день	11,9	12,9	11,5	7,5
Не відповіли	0,6	0,7	0,5	0,8

Оцінюючи, чи вплинули на умови в судах і судові процеси події та обставини, пов'язані з війною (повітряні тривоги, обстріли, воєнний стан, комендантська година тощо) опитані на виході з приміщень судів переважно відповідають, що не вплинули (так вважають більшість опитаних стосовно всіх аспектів, стосовно яких ставилося запитання - від 55% до 78%).

Разом з тим, при оцінці всіх аспектів частка тих, хто констатує негативний вплив, перевищує частку тих, хто відповідає, що вплив був позитивним.

Якщо за результатами загальнонаціонального опитування жителі Західного регіону частіше за інших вказують на погіршення ситуації із завантаженістю судів (40,5%), то за даними опитування на виході з приміщень судів жителі Західного регіону частіше за жителів інших регіонів відповідають, що обставини, пов'язані з війною, не вплинули на завантаженість судів, а аткож на тривалість судового процесу, неупередженість рішень суду, та умови проведення судових засідань.

Скажіть, будь ласка, чи вплинули на наведені можливості або зручність відвідування судового розгляду Вашої справи (не обов'язково сьогодні) події та обставини, пов'язані з війною: повітряні тривоги, обстріли, воєнний стан, комендантська година тощо?

	Значно вплинули негативно	Дещо вплинули негативно	Не вплинули	Дещо вплинули позитивно	Значно вплинули позитивно	Важко відповісти
Тривалість судового процесу	5,3	17,7	66,4	3,4	1,1	6,0
Неупередженість рішень суду	1,7	7,8	76,0	3,3	1,6	9,6
Територіальна досяжність судів	2,7	10,6	77,7	2,8	0,7	5,4
Завантаженість судів	8,3	19,5	55,4	2,8	1,0	13,0
Умови проведення судових засідань (наявність освітлення, опалення тощо)	3,2	11,8	75,8	2,8	1,0	5,4

Загальна оцінка діяльності судів громадянами та довіра до судової влади

Переважає більшість українців не вважають українські суди об'єктивними та незалежними. Зокрема, якщо супротивними сторонами в суді виступають громадянин з високим рівнем доходів і громадянин з низьким рівнем доходів, то 74,1% респондентів вважають, що більше шансів виграти справу у громадянина з високим рівнем доходів. Протилежної думки дотримуються лише 0,8% опитаних. І лише 18,6% дотримуються думки, що їх шанси рівні. Частка останніх лише незначною мірою зросла порівняно з попередніми роками (у попередні роки вона становила від 11% до 14%).

Розподіл відповідей на це питання респондентів, які сказали, що особисто знайомі з випадками, коли супротивними сторонами у суді виступали громадянин з високим рівнем доходів і громадянин з низьким рівнем доходів, істотно не відрізняється від відповідей по масиву опитаних загалом.

У випадку, коли супротивними сторонами виступають роботодавець і найманий працівник, більшість опитаних (66,3%) вважають, що більше шансів виграти у роботодавця.

Якщо сторонами у суді виступають звичайний громадянин і представник органів влади, то 71,0% опитаних вважають, що більше шансів виграти має представник влади.

Не такими однозначними є оцінки респондентами ситуації, коли супротивними сторонами в суді виступають власник великого підприємства і орган влади. Тут приблизно однакова частка респондентів вказують на однакові шанси сторін (37,2%) і на вищі шанси у органу влади (37,3%), при 12,7% тих, хто вказує на вищі шанси власника великого підприємства. Однак, ті опитані, які особисто знайомі з ситуацією, коли супротивними сторонами в суді виступають власник великого підприємства і орган влади, частіше віддають перевагу органу влади (46,0%). До того ж, серед респондентів, особисто знайомих із такою ситуацією, частка тих, хто дає таку відповідь, з часом зростає.

У разі, коли сторонами виступатимуть громадянин України і громадянин іноземної держави відносна більшість опитаних (39,6%) вважають шанси однаковими. 26,0% опитаних вважають, що шансів більше у громадянина іноземної держави, а 11,2% - що у громадянина України. Серед респондентів, які знають про конкретні подібні випадки, частки тих, хто вважає вищими шанси як громадянина іноземної держави (38,3%), так і громадянина України (19,6%), є більшими, ніж по масиву опитаних загалом. Але на відміну від масиву опитаних загалом, серед особисто знайомих з подібною ситуацією відносно більшість становлять ті, хто вважає вищими шанси іноземного громадянина на виграш справи.

Як Ви вважаєте, у кого більше шансів виграти справу в українському суді у випадку, якщо супротивними сторонами у суді виступають:

Громадянин з високим рівнем доходів і громадянин з низьким рівнем доходів?, %

	% усіх					% тих, кому відомі конкретні випадки		
	Листопад 2012р.	Жовтень 2017р.	Лютий 2019р.	Жовтень 2020р.	Серпень 2025р.	Лютий 2019р.	Жовтень 2020р.	Серпень 2025р.
У громадянина з високим рівнем доходів	79,1	81,1	78,9	78,2	74,1	80,0	82,0	81,8
У громадянина з низьким рівнем доходів	0,7	0,7	1,8	1,4	0,8	2,5	1,4	0,5
Мають однакові шанси виграти справу	13,1	10,6	13,6	12,6	18,6	15,2	9,7	14,0
Важко відповісти	7,0	7,6	5,8	7,8	6,5	2,3	6,9	3,7

Роботодавець (власник підприємства) і найманий працівник?, %

	% усіх					% тих, кому відомі конкретні випадки		
	Листопад 2012р.	Жовтень 2017р.	Лютий 2019р.	Жовтень 2020р.	Серпень 2025р.	Лютий 2019р.	Жовтень 2020р.	Серпень 2025р.
У роботодавця (власника підприємства)	73,5	74,7	69,2	69,1	66,3	66,8	71,5	69,7
У найманого працівника	1,2	2,2	3,9	2,2	2,0	5,0	1,9	2,5
Мають однакові шанси виграти справу	17,0	14,2	19,2	18,2	22,4	24,1	20,1	22,4
Важко відповісти	8,4	8,8	7,7	10,5	9,3	4,0	6,5	5,4

Звичайний громадянин України і представник органів влади?, %

	% усіх					% тих, кому відомі конкретні випадки		
	Листопад 2012р.	Жовтень 2017р.	Лютий 2019р.	Жовтень 2020р.	Серпень 2025р.	Лютий 2019р.	Жовтень 2020р.	Серпень 2025р.
У звичайного громадянина України	3,5	4,6	5,5	4,6	4,6	10,4	7,1	6,0
У представника органів влади	78,1	78,1	73,4	74,5	71,0	68,3	73,7	74,6
Мають однакові шанси виграти справу	11,4	9,4	14,5	11,6	17,3	18,0	11,1	16,3
Важко відповісти	6,9	7,8	6,5	9,3	7,1	3,3	8,2	3,1

Власник великого підприємства і орган влади?, %

	% усіх					% тих, кому відомі конкретні випадки		
	Листопад 2012р.	Жовтень 2017р.	Лютий 2019р.	Жовтень 2020р.	Серпень 2025р.	Лютий 2019р.	Жовтень 2020р.	Серпень 2025р.
У власника великого підприємства	19,0	19,5	18,7	16,8	12,7	25,7	23,7	13,8
У органу влади	33,5	37,3	33,8	33,2	37,3	29,8	40,0	46,0
Мають однакові шанси виграти справу	33,4	28,2	34,5	31,9	37,2	36,5	24,8	32,0
Важко відповісти	14,1	15,0	13,0	18,1	12,9	8,0	11,5	8,2

Громадянин іноземної держави і громадянин України?, %

	% усіх					% тих, кому відомі конкретні випадки		
	Листопад 2012р.	Жовтень 2017р.	Лютий 2019р.	Жовтень 2020р.	Серпень 2025р.	Лютий 2019р.	Жовтень 2020р.	Серпень 2025р.
У громадянина іноземної держави	22,7	29,1	21,6	24,2	26,0	26,2	37,2	38,3
У громадянина України	12,0	10,3	11,4	12,9	11,2	15,3	11,2	19,6
Мають однакові шанси виграти справу	36,9	33,5	40,2	32,1	39,6	44,1	32,0	29,7
Важко відповісти	28,4	27,0	26,8	30,7	23,2	14,5	19,6	12,3

Під час попередніх опитувань, відповідаючи на питання про те, чим, на їх думку, найчастіше керуються судді при винесенні судового рішення, найчастіше респонденти вважали, що вони керуються власною вигодою (наприклад, у 2020 р. таку відповідь давали 34,8%). Однак, за даними останнього дослідження, частка таких зменшилася до 26,4%.

Порівняно з 2020 р. зросла частка тих, хто вважає, що судді насамперед керуються законом (з 13,3% до 16,6%), тих, хто вважає, що судді керуються обставинами справи (з 11,7% до 15,8%), тих, хто вважає, що вони керуються вказівкою голови суду (з 7,6% до 9,5%), політичною ситуацією в державі (з 5,1% до 6,7%). І статистично значуще не змінилася частка тих, хто вважає, що судді насамперед керуються майновим та/або посадовим становищем сторін (14,2% у 2020 р. і 12,8% у 2025 р.).

Отже, хоча сукупна частка тих, хто відповідає, що судді керуються законом або обставинами справи і зросла порівняно з попередніми роками, все одно більшість опитаних вказують на те, що судді переважно керуються чинниками, які не відповідають принципам верховенства права та незалежності судів (власна вигода, майнове чи посадове становище сторін, вказівки голови суду, політична ситуація).

Чим молодші респонденти, тим частіше вони відповідають, що судді переважно керуються законом або обставинами справи. Так, сукупна частка тих, хто дає такі відповіді, серед представників наймолодшої вікової групи (18-29 років) становить 38,2%, а у найстаршій (60 і більше років) - 27,9%.

Чим, на Вашу думку, найчастіше керуються судді при винесенні судового рішення?, %

	Листопад 2012 р.	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020р.	Серпень 2025р.
Законом	15,1	8,9	11,4	13,3	16,6
Обставинами справи	12,0	8,3	12,8	11,7	15,8
Вказівкою голови суду	7,1	7,9	8,1	7,6	9,5
Політичною ситуацією в державі	5,1	6,8	7,0	5,1	6,7
Майновим та/або посадовим становищем сторін	13,7	14,6	12,8	14,2	12,8
Власною вигодою (у тому числі отриманою за рішення незаконною винагородою)	33,1	39,5	33,2	34,8	26,4
Іншими обставинами	1,8	2,1	3,6	2,4	2,6
Важко відповісти	12,1	11,9	11,1	11,0	9,6

Громадяни, опитані за загальнонаціональною вибіркою, частіше відповідають, що функціонування суду в Україні є незрозумілим, вони вважають, що суди вирішують справи повільно, а витрати на доступ до правосуддя є високими. Оцінки давалися за шкалою від «0» до «6», де оцінка «0» означала «незрозуміло», «повільно», «витрати високі», відповідно, а оцінка «6» означала «зрозуміло», «швидко», «витрати низькі», відповідно. Хоча порівняно з попередніми роками ці оцінки стали менш негативними. Так, стосовно зрозумілості функціонування суду

порівняно з 2020 р. середня оцінка зросла з 2,3 до 2,8 бала, стосовно швидкості вирішення справ – з 1,8 до 2,3 бала, стосовно витрат на доступ до правосуддя – з 2,0 до 2,4 бала.

Краще оцінили ситуацію респонденти, яким доводилося протягом останніх двох років брати участь у розгляді судових справ. Серед цієї категорії респондентів середня оцінка зрозумілості функціонування суду склала 3,4 бала, середня оцінка швидкості вирішення справ склала 2,8 бала, а середня оцінка стосовно витрат на доступ до правосуддя – 2,7 бала. Порівняно з попередніми роками оцінки у цій групі респондентів також покращилися.

Як Ви вважаєте...

(Виберіть значення на шкалі від «0» до «6», залежно від того, яка оцінка для Вас є ближчою – та, що позначена зліва, чи та, що позначена справа), середній бал серед усіх опитаних

		Середня оцінка				
		Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020р.	Серпень 2025р.	
Функціонування суду в Україні є:	незрозумілим	1,9	2,1	2,3	2,8	зрозумілим
Суди вирішують справи:	повільно	1,6	1,7	1,8	2,3	швидко
Якщо не враховувати оплату праці адвокатів, витрати на доступ до правосуддя є:	високими	1,6	1,6	2,0	2,4	низькими

Як Ви вважаєте...

(Виберіть значення на шкалі від «0» до «6», залежно від того, яка оцінка для Вас є ближчою – та, що позначена зліва, чи та, що позначена справа), середній бал серед тих, хто брав участь у розгляді судових справ як позивач, відповідач, обвинувачений, потерпілий, свідок чи експерт

		Середня оцінка				
		Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020р.	Серпень 2025р.	
Функціонування суду в Україні є:	незрозумілим	2,8	2,7	3,2	3,4	зрозумілим
Суди вирішують справи:	повільно	2,2	2,1	2,4	2,8	швидко
Якщо не враховувати оплату праці адвокатів, витрати на доступ до правосуддя є:	високими	2,0	1,7	2,5	2,7	низькими

В українському суспільстві гостро дискутуються проблеми корупції у державних органах. Респонденти оцінювали рівень корумпованості державних органів за п'ятибальною шкалою, де «1» означає повну відсутність корупції, а «5» - що цей орган є повністю корумпованим. Корупцію в усіх запропонованих органах респонденти оцінили як високу.

Так, корупцію у судах та митній службі в середньому оцінили 4,2 балами, у прокуратурі – 4,1 балами, у податковій службі – 4,0 балами, у Міністерстві внутрішніх справ – 3,9 балами, у Міністерстві юстиції – 3,8 балами, дещо нижче – у Службі безпеки України (3,5 балами) та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (3,4 балами).

Оцініть рівень корумпованості кожного з наступних державних органів за п'ятибальною шкалою, де «1» означає, що корупція в ньому зовсім відсутня, а «5» - що цей орган є повністю корумпованим. , середні бали

	серед усіх опитаних				серед тих, хто брав участь у розгляді судових справ			
	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025р.	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025р.
Прокуратура	4,0	4,1	4,1	4,1	3,8	4,0	4,0	4,1
Міністерство внутрішніх справ (МВС)	3,9	4,1	4,1	3,9	3,7	3,9	4,0	4,0
Міністерство юстиції	-	4,0	3,9	3,8	-	4,0	3,8	3,7
Служба безпеки України (СБУ)	3,8	3,9	3,9	3,5	3,6	3,9	3,8	3,4
Податкова служба	4,1	4,2	4,2	4,0	3,7	4,1	4,1	3,9
Митна служба	4,3	4,3	4,4	4,2	4,0	4,3	4,3	4,1
Суди	4,3	4,2	4,2	4,2	3,9	4,2	4,0	4,0
Уповноважений Верховної Ради України з прав людини	-	-	3,5	3,4	-	-	3,4	3,4

77,7% опитаних за загальнонаціональною вибіркою повністю або скоріше погоджуються зі звинуваченнями українських судів у корумпованості, політичній залежності та необ'єктивності (це лише трохи менше, ніж у 2020 р., коли таких було 82,2%). Не погоджуються з такою оцінкою. 11,8% опитаних (у 2020 р. таких було 7,5%).

Слід зазначити, що погоджуються з такими характеристиками українських судів і більшість респондентів, яких опитували на виході з судів, тобто ті, хто мав нещодавній особистий досвід спілкування з судами. Проте серед цих респондентів картина є дещо оптимістичнішою: зі звинуваченнями на адресу судів згодні 65,6% опитаних на виході з судів, не згодні – 19,2%.

Оцінки респондентів, опитаних на виході з судів, не відрізняються від даних 2020 р., але дещо менш негативні, ніж у 2019 р. (тоді 72,2% респонденти погодилися з тим, що суди є корумпованими, політично залежними та необ'єктивними).

Сьогодні доволі часто вітчизняні суди звинувачують у корумпованості, політичній залежності та необ'єктивності. Чи погоджуєтесь Ви з такими характеристиками українських судів?, %

	Загальнонаціональне опитування			Опитування на виході з приміщень судів		
	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025р.
Повністю погоджуюся	39,8	35,6	33,2	25,2	20,2	20,2
Скоріше погоджуюся	42,7	46,6	44,5	47,0	46,4	45,4
Скоріше не погоджуюся	5,4	5,8	10,1	10,5	15,0	14,7
Зовсім не погоджуюся	1,6	1,7	1,7	4,1	3,8	4,5
Важко відповісти	10,4	10,4	10,6	13,2	14,5	15,2

61,6% опитаних вважають, що громадянин України має більше шансів отримати справедливе судові рішення в Європейському суді з прав людини, ніж в українському суді. Протилежної думки дотримуються 3,6% опитаних (у 2020 р. - відповідно 68,8% і 4,9%). 21,1% респондентів вважають, що шанси в обох судах однакові (у 2020 р. таких було 12,8%).

Схожим чином розподілилися відповіді громадян, які протягом двох останніх років брали участь у розгляді судових справ: серед них 61,3% вважають що більше шансів на справедливе рішення в ЄСПЛ, 5,5% - що в українському суді, а 22,4% вважають шанси однаковими.

У якому суді – українському чи в Європейському суді з прав людини – на Ваш погляд, громадянин України має більше шансів отримати справедливе судові рішення у своїй справі?, %

	серед усіх опитаних				серед тих, хто брав участь у розгляді судових справ			
	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025р.	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025р.
В українському суді	2,7	2,6	4,9	3,6	7,4	6,4	6,6	5,5
Європейському суді з прав людини	69,0	68,1	68,8	61,6	61,1	66,1	67,2	61,3
Однакові шанси	12,6	15,5	12,8	21,1	18,8	20,3	16,2	22,4
Важко відповісти	15,6	13,9	13,5	13,7	12,7	7,2	9,9	10,7

Серед респондентів, які вважають, що є більше шансів на справедливий розгляд справи в ЄСПЛ, як і в попередні роки, переважна більшість називає серед причин такої думки вищий рівень незалежності та об'єктивності суддів (73,1%). Серед нечисленних респондентів, які вищими оцінили шанси в українському суді, порівняно з 2020 р. статистично значуще зросла частка респондентів, які це пояснюють вищою кваліфікацією українських суддів (з 21,4% до 37,0%).

Чим це можна пояснити?, % Респонденти могли вибрати будь-яку кількість варіантів відповіді

	серед тих, хто вважає, що громадянин України має більше шансів отримати справедливе судові рішення в українському суді				серед тих, хто вважає, що громадянин України має більше шансів отримати справедливе судові рішення в ЄСПЛ			
	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025р.	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025р.
Вищою кваліфікацією суддів	28,7	17,3	21,4	37,0	30,5	30,7	29,5	34,2
Вищим рівнем незалежності та об'єктивності суддів	15,9	24,5	23,1	28,8	72,0	66,3	72,0	73,1
Кращим знанням законодавства	29,6	28,8	32,8	33,3	21,8	27,0	19,9	23,1
Більш ґрунтовним з'ясуванням суддями обставин справи	29,1	26,9	38,5	25,0	33,3	36,4	36,0	34,6
Іншим	2,0	7,7	10,4	0,0	6,5	3,6	5,9	2,1
Важко відповісти	8,3	11,5	14,2	13,9	1,8	1,9	1,9	1,2

Довіра населення України до судів і судової системи значною пов'язана з рівнем довіри до інститутів державної влади та суспільних інститутів загалом.

До інститутів суспільства, яким найчастіше висловлюється довіра, належать ті, що безпосередньо відповідають за оборону України під час російської агресії: Збройні Сили України (їм довіряють 88,5% опитаних), Державна служба з надзвичайних ситуацій (83,1%), волонтерські організації (76,4%), Національна гвардія України (74,0%), Державна прикордонна служба (72,7%), Служба безпеки України (65,6%). Також більшість опитаних довіряє Церкві (59,5%), Європейському суду з прав людини (55,4%), громадським організаціям (54,4%), Президенту України (52,0%).

Відносна більшість опитаних довіряє Національному банку України (довіряють 48,5%, не довіряють 44,5%), недержавним організаціям, які є учасниками міжнародних програм і проєктів у сферах судової реформи і боротьби з корупцією (відповідно 42,3% і 33,2%), західним ЗМІ (відповідно 44,0% і 40,9%).

Уповноваженому Верховної Ради з прав людини (Омбудсмену) довіряють приблизно стільки ж респондентів скільки й не довіряють (різниця між частками перших і других

статистично не значуща (відповідно 40,7% і 39,3%), те ж само стосується професійних об'єднань юристів (адвокатів, нотаріусів, суддів тощо) (відповідно 36,7% і 39,6%).

Зараз я називатиму окремі соціальні інституції. Якою мірою Ви їм довіряєте?, %

	Зовсім не довіряю	Скоріше не довіряю	Скоріше довіряю	Повністю довіряю	Важко відповісти	Баланс довіри-недовіри*
Збройні Сили України	4,1	5,3	29,9	58,6	2,0	79,1
Державна служба з надзвичайних ситуацій	5,5	7,8	37,7	45,4	3,5	69,8
Волонтерські організації	4,3	13,3	54,4	22,0	6,0	58,8
Національна гвардія України	7,8	13,9	45,6	28,4	4,4	52,3
Державна прикордонна служба	7,4	15,5	41,9	30,8	4,3	49,8
Служба безпеки України (СБУ)	9,3	18,7	43,0	22,6	6,3	37,6
Церква	12,1	17,4	35,0	24,5	11,0	30,0
Європейський суд з прав людини	12,2	16,7	42,8	12,6	15,7	26,5
Громадські організації	9,3	25,1	48,0	6,4	11,1	20,0
Президент України	18,4	23,3	39,7	12,3	6,4	10,3
Недержавні організації, які є учасниками міжнародних програм і проектів у сферах судової реформи і боротьби з корупцією	8,0	25,2	33,8	8,5	24,4	9,1
Національний банк України	14,2	30,3	43,0	5,5	7,0	4,0
Західні ЗМІ	12,5	28,4	37,5	6,5	15,3	3,1
Уповноважений Верховної Ради з прав людини (Омбудсмен)	14,6	24,7	34,3	6,4	20,0	1,4
Професійні об'єднання юристів (адвокатів, нотаріусів, суддів тощо)	12,2	27,4	31,2	5,5	23,8	-2,9
Національна поліція	18,6	31,7	33,4	11,1	5,3	-5,8
ЗМІ України	19,2	32,2	36,5	5,3	6,7	-9,6
Національне антикорупційне бюро України (НАБУ)	19,8	29,2	29,2	4,0	17,8	-15,8
Профспілки	19,1	29,8	21,3	4,1	25,8	-23,5
Комерційні банки	19,6	36,8	29,2	3,6	10,9	-23,6
Спеціалізована антикорупційна прокуратура	22,0	31,6	24,9	3,7	17,7	-25,0
Конституційний Суд України	25,6	28,5	23,9	4,2	17,7	-26,0
Вищий антикорупційний суд	24,6	29,1	22,3	3,9	20,1	-27,5
Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК)	21,9	32,2	22,0	3,2	20,6	-28,9
Верховний Суд	27,0	32,5	20,0	3,0	17,5	-36,5
Місцевий суд у вашому районі, місті	26,7	36,4	17,5	2,8	16,6	-42,8
Прокуратура	26,4	39,8	19,0	3,3	11,5	-43,9
Суди (судова система в цілому)	31,0	42,2	14,9	2,4	9,6	-55,9
Уряд України	34,1	41,3	17,5	1,2	5,9	-56,7
Політичні партії	34,9	43,6	10,4	1,7	9,5	-66,4
Верховна Рада України	37,4	43,4	12,9	0,8	5,4	-67,1
Державний апарат (чиновники)	42,4	41,0	9,1	1,8	5,8	-72,5

*Різниця між часткою тих, хто довіряє, і часткою тих, хто не довіряє

Суди та правоохоронні органи відносяться до тих, інститутів суспільства, яким переважно не довіряють громадяни. Найбільшою мірою громадяни не довіряють державному апарату (чиновникам) (недовіру висловили 83,4% опитаних), Верховній Раді України (80,8%), політичним партіям (78,5%), Уряду України (75,4%), судам (судовій системі в цілому) (73,2%),

Прокуратурі (66,2%), місцевому суду у їхньому районі, місті (63,1%), Верховному Суду (59,5%), комерційним банкам (56,4%), Конституційному Суду України (54%), Національному агентству з питань запобігання корупції (НАЗК) (54,1%), Вищому антикорупційному суду (53,7%), Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі (53,6%), ЗМІ України (51,4%), Національній поліції (50,3%). Також відносна більшість опитаних не довіряє Національному антикорупційному бюро України (НАБУ) (не довіряють 49%, довіряють 33,2%), профспілкам (відповідно 48,9% і 25,4%).

Зараз я називатиму окремі соціальні інституції. Якою мірою Ви їм довіряєте?, різниця між часткою тих, хто довіряє, і тих, хто не довіряє, в динаміці, %

	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
Збройні Сили України	24,0	31,7	42,2	79,1
Державна служба з надзвичайних ситуацій	17,9	31,8	36,0	69,8
Волонтерські організації	46,7	43,9	34,8	58,8
Церква	41,9	32,7	34,3	30,0
Державна прикордонна служба	5,8	16,6	24,8	49,8
Національна гвардія України	18,4	11,8	19,4	52,3
ЗМІ України	5,6	5,8	10,7	-9,6
Європейський суд з прав людини	-	—	-	26,5
Громадські організації	11,0	3,9	10,4	20,0
Недержавні організації, які є учасниками міжнародних програм і проєктів у сферах судової реформи і боротьби з корупцією	-	8,0	-0,2	9,1
Професійні об'єднання юристів (адвокатів, нотаріусів, суддів тощо)	-	-6,2	-1,7	-2,9
Уповноважений Верховної Ради з прав людини (Омбудсмен)	-15,3	-2,5	-4,4	1,4
Західні ЗМІ	-9,7	-9,7	-5,6	3,1
Президент України	-43,4	-47,5	-17,0	10,3
Служба безпеки України (СБУ)	-11,6	-9,3	-17,9	37,6
Національна поліція	-6,9	-13,4	-22,4	-5,8
Профспілки	-24,1	-34,4	-31,8	-23,5
Національний банк України	-59,9	-47,4	-38,2	4,0
Конституційний Суд України	-51,9	-43,1	-39,8	-26,0
Уряд України	-53,3	-56,8	-46,3	-56,7
Вищий антикорупційний суд	-47,4	-48,1	-46,7	-27,5
Верховний Суд	-58,9	-47,4	-46,9	-36,5
Верховна Рада України	-66,9	-69,3	-48,7	-67,1
Національне антикорупційне бюро України (НАБУ)	-37,5	-48,3	-52,7	-15,8
Спеціалізована антикорупційна прокуратура	-39,9	-51,2	-52,9	-25,0
Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК)	-42,9	-50,3	-53,0	-28,9
Комерційні банки	-61,6	-59,3	-54,0	-23,6
Місцевий суд у вашому районі, місті	-65,5	-55,7	-55,3	-42,8
Політичні партії	-62,1	-64,5	-58,0	-66,4
Прокуратура	-59,9	-53,8	-61,2	-43,9
Державний апарат (чиновники)	-69,5	-73,8	-62,6	-72,5
Суди (судова система в цілому)	-71,6	-66,3	-65,0	-55,9

Слід зазначити, що за даними цього опитування, респонденти, які протягом останніх двох років перед опитуванням брали участь у розгляді судових справ у будь-якій якості (свідка, позивача, відповідача, підсудного, потерпілого, експерта, судді, адвоката, співробітника суду) приблизно так само не довіряють судам (судовій системі загалом) як і ті,

кому не доводилося брати участь у судових засіданнях (не довіряють судам відповідно 71,9% і 72,8%). А недовіра до прокуратури, поліції та антикорупційних органів навіть дещо вища серед тих, хто брав участь у судових процесах – недовіру до прокуратури висловили відповідно 70,1% і 65,4%, до поліції – відповідно 57,2% і 49,0%, до НАБУ – відповідно 55,4% і 47,9%.

В Україні порівняно з 2020 р. зросла довіра до більшості інститутів суспільства. Виняток становлять професійні об'єднання юристів (адвокатів, нотаріусів, суддів), Церква, політичні партії, державний апарат (чиновники), Уряд України, Верховна Рада України, ЗМІ України, довіра до яких або статистично значуще не змінилася, або знизилася.

Найбільшою мірою зросла довіра до тих інститутів суспільства, що безпосередньо відповідають за оборону України під час російської агресії, а також до антикорупційних органів, банківської системи та Президента України. Хоча баланс довіри-недовіри до антикорупційних органів навіть після цього залишається негативним.

Довіра до судів (судової системи) зросла меншою мірою (порівняно з 2020 р. баланс довіри-недовіри покращився на 9,1%), теж само стосується довіри до Верховного Суду (на 10,4%), місцевого суду в районі, місті, де мешкає респондент (на 12,5%), Конституційного Суду України (на 13,8%). Але все одно довіра до судів різного рівня залишається дуже низькою.

Вищою порівняно з 2020 р. стала довіра до недержавних організацій, які є учасниками міжнародних програм і проектів у сферах судової реформи і боротьби з корупцією (баланс довіри-недовіри покращився на 9,3%).

Респонденти, опитані на виході із приміщень судів, висловлюють вищу довіру до більшості судових та правоохоронних органів, ніж опитані за загальнонаціональною вибіркою (за винятком поліції, якій респонденти, опитані на виході із приміщень судів, довіряють дещо менше, ніж опитані за загальнонаціональною вибіркою – довіру їй висловили відповідно 39,2% і 44,5%).

Довіру до судів (судової системи в цілому) висловлюють відповідно 53,6% і 17,3%, до місцевих судів – відповідно 58,2% і 20,3%, до Конституційного суду – відповідно 44,8% і 28,1%, до Верховного суду – відповідно 46,4% і 23,0%. До цих судових органів у опитаних на виході з приміщень судів довіра переважає на недовірою, тоді як опитані за загальнонаціональною вибіркою їм частіше не довіряють.

Опитані на виході з приміщень судів також частіше, ніж опитані за загальнонаціональною вибіркою, висловлюють довіру до прокуратури (відповідно 43,2% і 22,3%). Також для них характерне краще ставлення до антикорупційних органів. Наприклад, Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі довіряють відповідно 34,5% і 28,6%. Стосовно НАБУ, то частки тих, хто йому довіряє, серед опитаних на виході з приміщень судів і опитаних за загальнонаціональною вибіркою приблизно рівні (відповідно 34,3% і 33,2%), однак, перші рідше, ніж другі, висловлюють недовіру НАБУ (відповідно 38,7% і 49,0%).

Слід зазначити, що рівень довіри до судових та правоохоронних органів у опитаних на виході з приміщень судів істотно залежить від того, на чию користь було рішення суду. Так, серед учасників судових засідань, які відповіли, що рішення суду було на їх користь, довіру до судів (судової системи в цілому) висловили 73,8%, серед тих, хто відповів, що рішення суду було на користь супротивної сторони – 26,1%, серед тих, хто зазначив, що рішення суду було компромісним – 51,7%, серед тих, хто вказав, що суд не виніс жодного рішення по суті справи – 47,1%. Довіра до прокуратури у зазначених групах становить відповідно 59,9%, 19,1%, 47,4% і 35,7%, довіра до Верховного суду – відповідно 61,6%, 23,5%, 40,2% і 45,2%, довіра до НАБУ – відповідно 42,6%, 21,1%, 30,6% і 33,7%, довіра до Європейського суду з прав людини – відповідно 72,8%, 47,0%, 66,7% і 57,6%.

Зараз я називатиму окремі соціальні інституції. Якою мірою Ви їм довіряєте?, %

	Зовсім не довіряю	Скоріше не довіряю	Скоріше довіряю	Повністю довіряю	Важко відповісти	Баланс довіри-недовіри * Жовтень 2017 р.	Баланс довіри-недовіри * Лютий 2019 р.	Баланс довіри-недовіри * Жовтень 2020 р.	Баланс довіри-недовіри * Серпень 2025 р.
Прокуратура									
Загальнонаціональне опитування	26,4	39,8	19,0	3,3	11,5	-59,9	-53,8	-61,2	-43,9
Опитування на виході з приміщень судів	15,8	27,9	34,3	8,9	13,2	-17,6	-22,0	-16,3	-0,5
Національна поліція									
Загальнонаціональне опитування	18,6	31,7	33,4	11,1	5,3	-6,9	-13,4	-22,4	-5,8
Опитування на виході з приміщень судів	22,2	28,8	32,3	6,9	9,9	-6,8	-16,6	-19,8	-11,8
Суди (судова система в цілому)									
Загальнонаціональне опитування	31,0	42,2	14,9	2,4	9,6	-71,6	-66,3	-65,0	-55,9
Опитування на виході з приміщень судів	12,4	25,0	40,2	13,4	9,0	5,6	0,7	6,4	16,2
Місцевий суд у вашому районі, місті									
Загальнонаціональне опитування	26,7	36,4	17,5	2,8	16,6	-65,5	-55,7	-55,3	-42,8
Опитування на виході з приміщень судів	12,6	19,2	42,3	15,9	10,0	14,0	11,2	19,5	26,4
Верховний Суд України									
Загальнонаціональне опитування	27,0	32,5	20,0	3,0	17,5	-58,9	-47,4	-46,9	-36,5
Опитування на виході з приміщень судів	11,1	18,1	32,5	13,9	24,5	-6,5	-2,7	10,3	17,2
Конституційний Суд України									
Загальнонаціональне опитування	25,6	28,5	23,9	4,2	17,7	-51,9	-43,1	-39,8	-26,0
Опитування на виході з приміщень судів	10,3	16,7	31,1	13,7	28,2	-4,0	-1,8	8,6	17,8
Вищий антикорупційний суд									
Загальнонаціональне опитування	24,6	29,1	22,3	3,9	20,1	-	-	-46,7	-27,5
Опитування на виході з приміщень судів	12,8	21,8	24,6	11,0	29,8	-	-	-19,6	1,0
Національне антикорупційне бюро України (НАБУ)									
Загальнонаціональне опитування	19,8	29,2	29,2	4,0	17,8	-37,5	-48,3	-52,7	-15,8
Опитування на виході з приміщень судів	14,4	24,3	24,6	9,8	26,9	-8,5	-9,0	-25,5	-4,3
Спеціалізована антикорупційна прокуратура									
Загальнонаціональне опитування	22,0	31,6	24,9	3,7	17,7	-39,9	-51,2	-52,9	-25,0
Опитування на виході з приміщень судів	14,5	23,2	25,5	9,0	27,8	-13,9	-17,7	-28,3	-3,2
Європейський суд з прав людини									
Загальнонаціональне опитування	12,2	16,7	42,8	12,6	15,7	-	-	-	26,5
Опитування на виході з приміщень судів	5,7	6,6	34,5	28,0	25,2	-	-	-	50,2

*Різниця між часткою тих, хто довіряє, і часткою тих, хто не довіряє

Також рівень довіри до судових та правоохоронних органів учасників судових засідань істотно залежить від того, наскільки законним і справедливим вони вважають рішення суду. Так, серед учасників судових засідань, які відповіли, що рішення суду було законним і справедливим, довіру до судів (судової системи в цілому) висловили 69,7%, а серед тих, хто вважає його незаконним і несправедливим - лише 15,0%. Довіра до прокуратури у зазначених групах становить відповідно 58,1% і 10,7%, довіра до Верховного суду - відповідно 57,1% і 21,4%, довіра до НАБУ - відповідно 41,5% і 15,8%, довіра до Європейського суду з прав людини - відповідно 69,5% і 42,6%. Тобто те, на чію користь ухвалене рішення суду і оцінка його законності та справедливості впливає не лише на ставлення до вітчизняних судів і правоохоронної системи загалом, але навіть на ставлення до Європейського суду з прав людини.

Порівняно з попередніми роками фіксується покращення ставлення (більш високий рівень довіри) до судових та правоохоронних органів як серед опитаних за загальнонаціональною вибіркою, так і серед опитаних на виході з приміщень суду.

Ставлення до судової реформи

Відповідаючи на запитання стосовно рівня обізнаності з судовою реформою, 8,0% опитаних за загальнонаціональною вибіркою відповіли, що знають про неї, 51,5% - що дещо знають, 40,5% - не знають про неї. Показники обізнаності є кращими, ніж у 2012 році (з 37,4% до 51,5% зросла частка тих, хто дещо знає про реформу). Однак, порівняно з 2017 роком самооцінка рівня обізнаності дещо знизилася – менше стало тих, хто дещо знає про реформу (їх частка знизилася з 58,6% до 51,5%) і зросла частка тих, хто не знає (з 29% до 40,5%). Це може бути спричинене тим, що інформація про зміни в судовій системі зараз меншою мірою представлена в ЗМІ.

Чим вищим є рівень освіти, тим кращою є обізнаність про реформу, так само зростає рівень обізнаності із зростанням рівня добробуту респондентів.

Чи знаєте (чули) Ви що-небудь про судову реформу в Україні?, %

	Листопад 2012 р.	Жовтень 2017 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
Знаю (чув)	7,4	9,6	6,8	7,4	8,0
Дещо знаю (чув)	37,4	58,6	53,9	50,1	51,5
Не знаю (не чув)	53,5	29,0	39,2	42,5	40,5
Не відповіли	1,6	2,8	0,1	0,0	0,0

Чи знаєте (чули) Ви що-небудь про судову реформу в Україні?, залежно від рівня освіти респондентів, %

	Неповна або загальна середня	Середня спеціальна	Вища або незакінчена вища
Знаю (чув)	8,1	7,0	9,1
Дещо знаю (чув)	43,2	52,6	54,0
Не знаю (не чув)	48,7	40,4	36,9

Чи знаєте (чули) Ви що-небудь про судову реформу в Україні?, залежно від рівня добробуту респондентів, %

	Ледве зводимо кінці з кінцями, грошей не вистачає навіть на необхідні продукти	Вистачає на харчування та на придбання необхідних недорогих речей	У цілому на життя вистачає, але придбання речей тривалого вжитку, таких як меблі, холодильник, телевізор, уже викликає труднощі	Живемо забезпечено, але зробити деякі покупки ми поки що не в змозі (купити квартиру, автомобіль тощо)
Знаю (чув)	4,4	7,6	7,7	12,2
Дещо знаю (чув)	45,4	49,9	54,7	49,2
Не знаю (не чув)	50,2	42,4	37,6	38,6

Лише 3,9% респондентів вважають, що судова реформа в Україні майже завершена і всі базові зміни зроблені, 44,8% – що вона перебуває в процесі реалізації і потрібно зробити ще ряд важливих кроків, 39,9% – що вона взагалі не розпочалася (у 2019 р. останніх було 46,1%). Обізнані про судову реформу, частіше вважають, що вона або завершена, або перебуває в процесі реалізації. Так, серед тих, хто знає про судову реформу, 19,1% вважають її завершено, серед тих, хто дещо чув про неї - 4,1%, серед тих,

хто про неї не знає - 0,6%%. Вважають, що вона перебуває в процесі реалізації, відповідно 48,8%, 57,3% і 27,9%, що вона взагалі не розпочалася - відповідно 29,6%, 34,4% і 48,8%.

Чи вважаєте ви, що судова реформа, %

	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
Майже завершена, всі базові зміни зроблені	2,2	2,2	3,9
В процесі реалізації, але потрібно зробити ще ряд важливих кроків	42,1	45,7	44,8
Взагалі не розпочалася	46,1	40,0	39,9
Інше	8,9	10,7	11,2
Не відповіли	0,8	1,4	0,3

Лише 13,2% респондентів, опитаних за загальнонаціональною вибіркою, помітили зміни в системі правосуддя, що впроваджуються в Україні протягом останніх 5-и років, 21,6% вважають, що зміни відсутні, а більшість (65,3%) або не стежать за змінами в судовій системі, або їм було важко відповісти на це запитання. Хоча, слід зазначити, частка тих, хто помітив зміни в системі правосуддя, все ж дещо зросла порівняно з 2019р., коли таких було ще менше - 8,9%, також менше стало тих, хто вважає, що зміни відсутні (частка таких знизилася з 27,0% до 21,6%).

Якщо серед тих, хто знає про судову реформу, помітили зміни в системі правосуддя 50,3%, то серед тих, хто «щось чув про неї» – лише 16,8%, а серед тих, хто про неї нічого не знає – 1,3%. Так само частіше помічають зміни ті респонденти, яким протягом останніх двох років довелося брати участь у судових засіданнях (27,2%), не помічають змін серед них 28,1%.

Чи помітили Ви зміни у системі правосуддя, що впроваджуються в Україні протягом останніх 5-и років?, %

	Загальнонаціональне опитування			Опитування на виході з приміщень судів		
	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
Так, зміни є	8,9	12,2	13,2	20,7	20,9	20,9
Ні, зміни відсутні	27,0	24,8	21,6	26,9	21,9	23,3
Не слідкую за змінами у судовій системі	52,2	49,7	52,3	37,8	46,8	46,6
Важко відповісти	11,9	13,2	13,0	14,7	10,4	9,2

Серед респондентів, опитаних на виході із судів, тих, які вважають, що зміни є (20,9%), більше, ніж серед опитаних під час загальнонаціонального опитування. Порівняно з 2019 р. серед опитаних на виході з судів оцінка наявності змін в системі правосуддя не змінилася.

Тим респондентам, які помітили зміни, ставилося запитання: «Вони були позитивними чи негативними?». Під час загальнонаціонального опитування 47,8% тих, хто помітив зміни, вважають їх позитивними, 12,6% - негативними, а 36,6% - як позитивними, так і негативними (приблизно таким самим був розподіл відповідей і у 2020 р.).

Серед респондентів, опитаних на виході із судів, які помітили зміни, більше (58,9%), ніж серед опитаних під час загальнонаціонального опитування, тих, хто вважає їх позитивними і приблизно стільки ж (12,0%) – тих, хто вважає їх негативними (також менше тих - 26,1% - хто вважає їх як позитивними, так і негативними).

На Вашу думку, ці зміни були позитивними чи негативними?, % серед тих, хто помітив зміни у системі правосуддя

	Загальнонаціональне опитування		Опитування на виході з приміщень судів	
	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
Позитивними	45,3	47,8	60,3	58,9
Негативними	11,5	12,6	15,8	12,0
Як позитивними, так і негативними	35,9	36,6	20,9	26,1
Важко відповісти	7,4	3,0	3,1	3,1

Серед учасників загальнонаціонального опитування, які вважають, що зміни були як позитивними, так і негативними, 16,3% (або 0,8% усіх опитаних), вважають, що перші 2-3 роки зміни у системі правосуддя були позитивними, останні рік-півтора – негативними; відповідно 11,7% і 0,6% - що перші 2-3 роки зміни були негативними, останні рік-півтора – позитивними; а відповідно 65,9% і 3,2% - що останні 5 років у системі правосуддя спостерігалися як позитивні, так і негативні зміни. Остання точка зору переважає також серед учасників опитування на виході із судів (54,3%).

Яка точка зору найбільш близька Вашій?, % серед опитаних, які помітили зміни у системі правосуддя і вважають їх як позитивними, так і негативними (кількість респондентів у цій групі становить 99 осіб)

	Загальнонаціональне опитування		Опитування на виході з приміщень судів
	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.	Серпень 2025 р.
Перші 2-3 роки зміни у системі правосуддя були позитивними, останні рік-півтора – негативними	24,2	16,3	12,0
Перші 2-3 роки зміни були негативними, останні рік-півтора – позитивними	16,1	11,7	15,4
Останні 5 років у системі правосуддя спостерігалися як позитивні, так і негативні зміни	45,3	65,9	54,3
Важко відповісти	14,5	6,1	18,2

Порівняно з 2019 р. частка тих, хто цілком або скоріше підтримує зміни в системі правосуддя, зросла з 30,7% до 58,7%, а частка тих, хто не підтримує - знизилася з 21,6% до 16,9% (також з 47,7% до 24,3% знизилася частка тих, хто не визначився).

Найчастіше ці зміни підтримують у Західному регіоні (тут підтримка зросла з 37,9% до 67,4%). У всіх інших регіонах підтримка змін в системі правосуддя також зросла і частка тих, хто підтримує, становить від 53% до 60%).

Наскільки ви підтримуєте чи не підтримуєте зміни у системі правосуддя України?, %

	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
Цілком підтримую	8,9	15,2	26,5
Скоріше, підтримую	21,8	27,0	32,2
Скоріше, не підтримую	12,1	7,6	9,5
Взагалі не підтримую	9,5	7,8	7,4
Важко відповісти	47,7	42,5	24,3

Наскільки ви підтримуєте чи не підтримуєте зміни у системі правосуддя України?, %, залежно від регіону

	Захід	Центр	Південь	Схід
Цілком підтримую	30,6	24,6	26,6	25,3
Скоріше, підтримую	36,8	28,2	32,9	34,4
Скоріше, не підтримую	6,6	12,5	6,8	8,9
Взагалі не підтримую	5,1	8,8	4,2	9,1
Важко відповісти	21,0	26,0	29,5	22,3

Підтримка змін в системі правосуддя найчастіше вмотивована необхідністю подолання корупції (24,1% тих, хто підтримує зміни), забезпечення справедливості в роботі судової системи (15,4%), зміни недосконалої судової системи (15,0%), її оновлення (14,1%), забезпечення рівності громадян перед законом (11,4%).

Поясніть, чому ви ПІДТРИМУЄТЕ зміни у системі правосуддя України?, Дайте свій варіант відповіді, % серед тих, хто підтримує зміни у системі правосуддя України (респонденти могли назвати кілька варіантів відповіді) (наведено відповіді, які назвали від 0,5% і більше тих, хто підтримує зміни у системі правосуддя України)

Потрібно побороти корупцію	24,1
Потрібно забезпечувати справедливість в роботі судової системи	15,4
Потрібно змінювати судову систему	15,0
Потрібно привносити щось нове у судову систему	14,1
Потрібно забезпечувати рівність усіх перед законом	11,4
Потрібно забезпечувати прозорість процесів	5,1
Це забезпечить прогрес у майбутньому	4,3
Реформи судової системи необхідні для вступу до ЄС	4,2
Потрібно забезпечувати незалежність суддів	3,2
Потрібно залучати нові кадри	2,9
Є надія на кращі зміни	2,3
Судова система повинна працювати згідно із законодавством	1,1
Можливо, будуть працювати чесні закони	1,0
Реформи підвищать рівень довіри до судів	0,9
Потрібно зменшити рівень бюрократизованості судової системи	0,6
Зараз судова система служить олігархам	0,5
Необхідність змін підтримую, але я їх поки що не бачу	0,5
Потрібно запроваджувати електронний документообіг	0,5
Судова система складна і не зрозуміла	0,5
Важко відповісти	4,6
Не відповіли	1,5

Відсутність підтримки змін в системі правосуддя найчастіше пояснюється респондентами тим, що реальних змін немає або зміни не мають реальних позитивних наслідків (41,2% тих, хто не підтримує зміни), тим, що спочатку потрібно побороти корупцію, а потім робити зміни (20,0%), повною відсутністю довіри до судів (9,2%).

Поясніть, чому ви НЕ ПІДТРИМУЄТЕ зміни у системі правосуддя України?, Дайте свій варіант відповіді), серед тих, хто не підтримує зміни у системі правосуддя України (респонденти могли назвати кілька варіантів відповіді) (наведено відповіді, які назвали від 0,5% і більше тих, хто не підтримує зміни у системі правосуддя України)

Реальних змін немає (зміни не мають реальних позитивних наслідків)	41,2
Спочатку потрібно побороти корупцію, а потім робити зміни	20,0
Немає довіри до судів взагалі	9,2
Спочатку потрібно забезпечити справедливість судів та суддівських ухвал	4,8
Спочатку потрібно забезпечити рівність усіх перед законом	3,7
Зміни в судовій системі – це даремно витрачені кошти, зайве навантаження на державний бюджет	3,4
Судова система служить олігархам	2,4
Спочатку потрібно посилити контроль над судами і посилити відповідальність суддів	2,1
Мене це не цікавить, мені байдуже	1,6
Зміни можуть принести шкоду, розчарування	1,5
Спочатку потрібно забезпечити прозорість діяльності судів	1,2
Спочатку потрібно змінити владу	1,0
Судова система не зрозуміла	0,9
Спочатку потрібно зняти недоторканість з суддів	0,8
У нас закони і судова система і так добре працюють	0,8
Важко відповісти	5,8
Не відповіли	2,8

Лише 24,0% опитаних за загальнонаціональною вибіркою вважають, що сьогодні судді в Україні є повністю або в цілому незалежними, тоді як протилежної точки зору (судді є переважно або повністю залежними) дотримуються 65,9% опитаних.

Серед тих, хто брав участь у судових засіданнях протягом останніх двох років, частка тих, хто вважає, що судді є повністю або в цілому незалежними, дещо більша, ніж серед тих, хто не має такого досвіду (відповідно 33,2% і 22,8%), хоча в обох групах переважна більшість так не вважає (відповідно 58,9% і 66,9%).

Серед респондентів, які були опитані на виході з судів, 52,3% вважають, що сьогодні судді в Україні є повністю або в цілому незалежними, а протилежної точки зору дотримуються 35,4% (у 2020 р. - відповідно 42,3% і 43,4%).

За даними опитування на виході з судів, серед респондентів, які відповіли, що суд виніс рішення на їх користь, 67,5% вважають суддів повністю або в цілому незалежними, тоді як серед тих, хто відповів, що рішення було винесене на користь супротивної сторони, – лише 36,0%, а відповідно 23,2% і 56,3% - що вони є переважно або повністю залежними.

Як Ви вважаєте, чи є сьогодні в Україні судді незалежними?, %

	Загальнонаціональне опитування			Опитування на виході з приміщень судів		
	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
Судді є повністю незалежними	3,2	3,7	4,5	10,9	10,5	13,8
В цілому судді є незалежними, але можливий вплив на деяких представників суддівського корпусу	18,8	16,7	19,5	31,7	31,8	38,5

Судді є переважно залежними, але на деяких суддів вплинути неможливо	32,6	31,8	34,1	30,2	27,9	23,7
Судді є повністю залежними	34,7	36,0	31,8	14,5	15,5	11,7
Важко відповісти	10,6	11,7	10,1	12,7	14,3	12,3

Лише 19,1 % опитаних вважають належним стан виконання рішень судів (що, однак, дещо більше, ніж у 2019 р., коли таких було 7,8%, і у 2020 р. - 12,5%), 48,4% дотримуються протилежної точки зору.

Чи вважаєте Ви належним стан виконання рішень судів?, %

	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
Так	7,8	12,5	19,1
Ні	54,3	53,1	48,5
Важко відповісти	37,9	34,4	32,3

Лише 9,4% тих, що були опитані на виході з приміщень судів, відповіли, що вони відстежують процес кваліфікаційного оцінювання суддів (при цьому ця частка зменшилася порівняно з 2019 (16,3%) і 2020 (13,5%) роками). Дещо частіше це роблять респонденти з вищою освітою (13,0%).

Чи відслідковуєте ви процес кваліфікаційного оцінювання суддів?, % серед опитаних на виході з приміщень судів

	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
Так	16,3	13,5	9,4
Ні	80,9	86,0	89,8
Не відповіли	2,8	0,5	0,8

Оцінюючи, яку роль мають відігравати представники громадського сектору при проведенні кваліфікаційного оцінювання та конкурсних процедур щодо суддів, найчастіше (45,2% опитаних за загальнонаціональною вибіркою і 49,2 % опитаних на виході з приміщень судів) респонденти дають відповідь, що вони повинні відігравати допоміжну роль, відповідно 22,6% і 14,0% – що повинні відігравати вирішальну роль і відповідно 13,9% і 16,7% – що вони не повинні долучатися до цих процесів. Серед опитаних за загальнонаціональною вибіркою порівняно з 2019 р. зросла частка тих, хто вважає, що представники громадського сектору повинні відігравати при цьому як вирішальну, так і допоміжну роль (переважно за рахунок зменшення частки тих, хто не визначився),

Серед опитаних на виході із судів порівняно з 2019 р. знизилася частка тих, хто вважає, що представники громадського сектору повинні відігравати при цьому вирішальну роль, і зросла частка тих, хто дотримується думки, що вони повинні відігравати допоміжну роль (і на статистично значущому рівні не змінилася частка тих, хто вважає, що представники громадського сектору не повинні долучатися до цих процесів).

Яку роль мають відігравати представники громадського сектору при проведенні кваліфікаційного оцінювання та конкурсних процедур щодо суддів?, %

	Загальнонаціональне опитування			Опитування на виході з приміщень судів		
	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.	Лютий 2019 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.

Вирішальну роль	19,1	14,1	22,6	19,6	15,7	16,1
Допоміжну роль	39,7	49,3	45,2	42,8	40,2	46,7
Не повинні долучатися до цих процесів	15,7	15,5	13,9	14,2	18,9	16,0
Важко відповісти	25,5	21,0	18,2	23,4	25,2	21,3

54,8% опитаних за загальнонаціональною вибіркою вважають, що потрібно залучати міжнародних експертів для призначення всіх суддів в Україні (у 2020 р. таких було помітно менше - 42,1%), протилежної точки зору дотримуються 28,3% опитаних (у 2020 р. - 37%).

Чи потрібно залучати міжнародних експертів для призначення всіх суддів в Україні?, %

	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
Так	42,1	54,8
Ні	37,0	28,3
Важко відповісти	20,9	16,9

Якщо у 2020 р. жителі Західного і Центрального регіонів переважно підтримували ідею залучення міжнародних експертів до призначення суддів, а жителі Південного і Східного регіонів, навпаки, частіше виступали проти, то за даними останнього опитування, підтримують цю ідею більшість жителів не лише Західного і Центрального регіонів, але й більшість жителів Сходу, а у Південному регіоні частки тих, хто підтримує, і тих, хто не підтримує цю ідею, статистично значуще не відрізняються

Чи потрібно залучати міжнародних експертів для призначення всіх суддів в Україні?, залежно від регіону, %

	Захід		Центр		Південь		Схід	
	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.	Жовтень 2020 р.	Серпень 2025 р.
Так	48,0	61,6	53,4	53,8	27,1	40,6	27,2	56,2
Ні	29,3	24,9	27,7	25,4	49,6	44,4	51,6	29,4
Важко відповісти	22,7	13,5	18,9	20,8	23,3	15,1	21,2	14,4